

**ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД
ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ**

**АНАЛИЗА ЗА ПРОЦЕНУ ПОТРЕБА ЗА
УНАПРЕЂЕЊЕМ МАТЕРИЈАЛНИХ И ЉУДСКИХ
КАПАЦИТЕТА УСТАНОВА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ЗА
СМЕШТАЈ ДЕЦЕ И МЛАДИХ БЕЗ РОДИТЕЉСКОГ
СТАРАЊА НА ТЕРИТОРИЈИ АП ВОЈВОДИНЕ**

САДРЖАЈ

Увод

1. Нормативни оквир од значаја за анализу
2. Методологија
3. Подаци о материјалним капацитетима установа за децу и младе без родитељског старања
 - 3.1. Капацитет установа за децу и младе без родитељског старања у АПВ
 - 3.2. Искоришћеност капацитета домског смештаја
 - 3.3. Захтеви за смештај и пријем корисника
 - 3.4. Искоришћеност капацитета за додатне услуге
 - 3.5. Програмске активности установа
 - 3.6. Перспективе развоја установа
 - 3.7. Лиценцирање установа за децу и младе без родитељског старања у АПВ
 - 3.8. Финансијски капацитети установа за децу и младе без родитељског старања у АПВ
 - 3.8.1. Цене услуга смештаја у установе за децу и младе без родитељског старања)
 - 3.8.2. Укупни реализовани буџет установа за 2023. годину
 - 3.8.3. Недостајућа финансијска средства и дуговања
 - 3.9. Просторни капацитети и опрема
 - 3.9.1. Установа за децу и младе Дечје село „ Др Милорад Павловић“
 - 3.9.2. Установа за децу и младе „Вера Радивојевић“
 - 3.9.3. Установа за децу и младе „Споменак“
 - 3.9.4. Установа за децу и младе „Мирослав Мика Антић“
4. Капацитети људских ресурса у установама за смештај деце и младих без родитељског старања у АП Војводини
 - 4.1. Број и структура запослених
 - 4.1.1. Запослени на услузи домског смештаја
 - 4.1.2. Структура кадра према полу
 - 4.1.3. Недостајући број и структура запослених
 - 4.1.4. Број и структура недостајућег кадра
 - 4.1.5. Подаци о испуњености структуралних стандарда у погледу броја и структуре запослених
 - 4.2. Запослени на додатним услугама
 - 4.3. Стручно усавршавање запослених
 - 4.3.1. Обученост запослених - приказ стручног усавршавања запослених релевантних за рад са децом и мадима у претходном периоду (3 године)
 - 4.3.2. План стручног усавршавања, недостајућа знања и вештине и исказане потребе за стручним усавршаваењем
 - 4.3.3. Недостајућа знања и вештине
5. Тешкоће установа у организацији рада, стручног и васпитног рада са корисницима
6. Закључци

УВОД

Покрајински завод за социјалну заштиту (у даљем тексту Завод) у оквиру свог мандата и деловања настоји да допринесе унапређењу квалитета услуга социјалне заштите у АП Војводини, што подразумева пружање услуга у складу са основним начелима социјалне заштите која се односе и на забрану дискриминације по било ком основу, поштовање интегритета и достојанства корисника, доступност и индивидуализацију услуга уз уважавање културолошких и свих других различитости.

У претходном периоду Завод је, како би утврдио у којој мери се услуге домског смештаја у АП Војводини пружају у складу са горе наведеним начелима, урадио две анализе родне осетљивости услуга: прва анализа која се односила на услугу домског смештаја за одрасле и старије и друга на домски смештај за децу и младе, на територији АП Војводине. На основу спроведених анализа дате су препоруке са циљем да се родна перспектива у већој мери укључи приликом реализације услуге, а ради унапређења квалитета услуге са аспекта родне осетљивости.

У складу са Акционим планом за спровођење Стратегије за родну равноправност за период од 2021. до 2030. године, Завод је својим Програмом рада за 2024. годину предвидео спровођење Анализе за процену потреба за унапређењем материјалних и људских капацитета установа социјалне заштите за смештај (резиденцијалног типа) деце и младих на територији АП Војводине. Спровођење анализе предвиђено је Мером: Обезбеђење социјалне сигурности, смањење сиромаштва, социјалне искључености и унапређење доступности услуга социјалне заштите ради очувања и повећања квалитета живота, благостања жена и мушкараца из рањивих група, као и подршке породицама у задовољењу животних потреба, у оквиру Стратегије за родну равноправност.

Резултати ове анализе, треба да допринесу даљем наставку сензибилизације система социјалне заштите у АП Војводини за питања родне равноправности и родне осетљивости услуга, и не само родне, него и на различитости у погледу старости, националне припадности, социјалног порекла, сексуалне оријентације, вероисповести итд, као и унапређењу материјалних и људских капацитета анализом обухваћених установа, за пружање родно осетљивих услуга, односно услуга које ће у складу са расположивим и унапређеним капацитетима представљати још квалитетнији одговор на потребе пре свега корисника на смештају, али и у локалној заједници, на територији на којој се установе налазе.

Овом анализом обухваћене су 4 установе за смештај деце и младих на територији АП Војводине, које пружају услугу домског смештаја деци и младима без родитељског старања: Дом за децу и омладину „Вера Радивојевић“ Бела Црква, Дом за децу и омладину Дечије село „Др Милорад Павловић“ Сремска Каменица, Дом за децу и омладину „Мирослав - Мика Антић“ Сомбор и Дом за децу и омладину без родитељског старања „Споменак“ Панчево.

1. НОРМАТИВНИ ОКВИР ОД ЗНАЧАЈА ЗА АНАЛИЗУ

Нормативни оквир који се односи на услугу смештаја деце и младих у систему социјалне заштите у Републици Србији чине закони и подзаконски акти: Закон о социјалној заштити („Сл. гласник РС“, бр. 24/11), Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите („Сл.гласник РС“, бр. 42/2013, 89/2018, 73/2019), Правилник о лиценцирању организација социјалне заштите („Сл. гласник РС“, бр.42/2013), Правилник о лиценцирању стручних радника у социјалној заштити („Сл. гласник РС“, бр. 42/2013), Правилник о стручним пословима у

социјалној заштити са изменама и допунама овог Правилника („Сл. гласник РС“, бр. 1/2012 и 42/2013), Уредба о мрежи установа социјалне заштите („Сл. гласник РС“, бр. 16/2012 и 12/2013) као и други општи прописи који уређују рад у јавном сектору.

Смештај у установу социјалне заштите

Услуге домског смештаја пружају се деци и младима чије се потребе не могу задовољити у оквиру биолошке, сродничке или хранитељске породице нити кроз услуге у заједници, на основу одлуке органа старатељства или суда, односно одлуком центра за социјални рад, до повратка детета или младе особе у биолошку породицу, односно до смештаја у сродничку или хранитељску породицу, усвојења или осамостаљивања. Дете млађе од три године не смешта се у дом, осим у случајевима предвиђеним законом којим је уређена социјална заштита.

Нормативни и стратешки оквир родне равноправности чине бројни међународни и национални документи, а пре свега Устав Републике Србије, у члану 19. Устава гарантује се да је сврха уставних јемстава „очување људског достојанства и остварење пуне слободе и једнакости сваког појединца“, док члан 15. установљава политику једнаких могућности као обавезу државе и јемчи равноправност жена и мушкараца.

Кључни закони у области родне равноправности Закон о забрани дискриминације („Службени гласник РС“, бр. 22/09, 52/21) и Закон о родној равноправности („Службени гласник РС“, бр. 52/21), прописују једнака права, одговорности и могућности, као и равномерно учешће и уравнотежену заступљеност жена и мушкараца у свим областима живота.

Родна равноправност

Родна равноправност подразумева једнака права, одговорности и могућности, равномерно учешће и уравнотежену заступљеност жена и мушкараца у свим областима друштвеног живота, једнаке могућности за остваривање права и слобода, коришћење личних знања и способности за лични развој и развој друштва, једнаке могућности и права у приступу робама и услугама, као и остваривање једнаке користи од резултата рада, уз уважавање биолошких, друштвених и културолошки формираних разлика између мушкараца и жена и различитих интереса, потреба и приоритета жена и мушкараца приликом доношења јавних и других политика и одлучивања о правима, обавезама и на закону заснованим одредбама, као и уставним одредбама (члан 3. Закона о родној равноправности)

АП Војводина је још 2004. године донела Одлуку о равноправности полова (Сл. лист АП Војводине", бр. 14/2004 и 18/2009). Овом Одлуком у АП Војводини уређује се остваривање равноправности жена и мушкараца, доношење прописа и предузимање посебних мера за спречавање непосредне и посредне дискриминације засноване на полу и стварање једнаких могућности остваривања права припадника оба пола у органима покрајине, институцијама чији је оснивач покрајина и јавним службама и предузећима у којима покрајина има право коришћења средстава. Покрајински органи дужни су да поштују и обезбеде равноправност жена и мушкараца. Осим наведене Одлуке, 2009. године Покрајинска владе је донела Закључак о увођењу принципа родне равноправности у све стратегије, програме, пројекте и активности покрајинских органа управе.

Поред нормативног оквира који уређује функционисање установа социјалне заштите а који је утврђен Законом о социјалној заштити, Уредбом о мрежи установа социјалне заштите и Правилником о ближим условима и стандардима за пружање

услуга социјалне заштите, основни правци развоја установа у систему социјалне заштите дефинисани су и процесима трансформације и деинституционализације, као кључним реформским процесима нашег система.

Сагледавање капацитета установа и потреба за унапређењем капацитета у оквиру ове анализе, нужно је подразумевало узимање у обзир контекста односно процеса трансформације установа и деинституционализације. Процес трансформације установа за смештај деце и младих вођен је са републичког нивоа од стране Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и обухвата не само уређеност нормативног оквира и смањење броја деце и младих на смештају у установама, већ и паралелан и континуирани развој услуга у заједници, како за младе који напуштају систем социјалне заштите тако и за децу и младе који остају у својим породицама, што подразумева окренутост система социјалне заштите у правцу интензивног развоја програма подршке породици.

Законом о социјалној заштити (чл. 54.) прописано је да дом за смештај деце и младих не може имати капацитет већи од 50 корисника, док је Уредбом о мрежи установа социјалне заштите којом су прописани број установа и капацитети установа, утврђени капацитети домског смештаја који у једној установи премашују законски прописан минимум - у Дому за децу и омладину „СОС Дечије село др Милорад Павловић“ Сремска Каменица, али су капацитети смештаја распоређени у већем броју објеката.

Истовремено, Уредбом су прописани капацитети за додатне услуге који су већи од капацитета домског смештаја, што је требало да представља добру полазну основу на плану трансформације установа и окретање развоја установа у правцу усмеравања ресурса које установе имају ка успостављању услуга у заједници и подршци породицама. Процес трансформације установа тече успорено уз одсуство јасног, планског и координисаног приступа и конкретних резултата, што потврђује и ова анализа у делу искоришћености капацитета установа одређених за додатне услуге.

2. МЕТОДОЛОГИЈА

Као што је претходно напоменуто, анализа је спроводена као активност која је предвиђена Акционим планом за спровођење Стратегије за родну равноправност. Циљ анализе је био да се утврде потребе за унапређењем материјалних и људских капацитета домова за смештај деце и младих на територији АП Војводине, са освртом на унапређење капацитета за родно осетљиво пружање услуге смештаја и дају препоруке за унапређење квалитета услуге применом принципа родне равноправности.

Анализа је урађена на основу података расположивих у елаборатима о испуњености услова за добијање лиценце за рад и пружање услуга, наротивним годишњим извештајима о раду и годишњим програмима рада установа, квантитативних података из Базе годишњих извештаја о раду Инфорамационог система за прикупљање и обраду података „Аурора“ и података који су прикупљени путем наменски креираног упитника за потребе ове анализе. Реализоване су такође и посете установама са циљем да се прикупе додатни подаци кроз интервјуе са директорима и стручним радницима и опсервацију услова функционисања установа.

Анализом су обухваћене 4 установе за смештај деце и младих на територији АП Војводине, које пружају услугу домског смештаја деци и младима без родитељског старања: Дом за децу и омладину „Вера Радивојевић“ Бела Црква, Дом за децу и омладину Дечије село „Др Милорад Павловић“ Сремска Каменица, Дом за децу и

омладину „Мирослав - Мика Антић“ Сомбор и Дом за децу и омладину без родитељског старања „Споменак“ Панчево.

3. ПОДАЦИ О МАТЕРИЈАЛНИМ КАПАЦИТЕТИМА УСТАНОВА

3.1. Капацитет установа за децу и младе без родитељског старања у АПВ

У складу са Уредбом о мрежи установа, на територији АП Војводине имамо 6 установа за смештај деце и младих без родитељског старања и са сметњама у развоју, овом анализом обухваћене су 4 установе - бивши домови за смештај деце без родитељског старања.

Укупни капацитет домског смештаја у овим установама предвиђен Уредбом је 272 места за домски смештај и 198 за додатне услуге.

Табела бр. 1 Смештајни капацитети и капацитети за додатне услуге за групу домов за децу без родитељског старања, у складу са Уредбом о мрежи установа

Назив установе	Смештајни капацитет	Капацитет за додатне услуге
Дом за децу и омладину „Вера Радивојевић“, Бела Црква	48	72
Дом за децу и омладину „Споменак“, Панчево	48	48
Дом за децу и омладину „Мирослав Мика Антић“, Сомбор	36	44
Дом за децу и омладину Дечије село „Др Милорад Павловић“, Сремска Каменица	140	34
Укупно	272	198

3.2. Искоришћеност капацитета домског смештаја

Просечна попуњеност укупног капацитета у односу на Уредбом прописани капацитет домског смештаја је у протеклих пет година, од 2019. до 2023. године, у просеку износила 65%.

Укупни капацитети домског смештај у установама за смештај деце и младих без родитељског старања били су попуњени у распону од 62% у 2019, 66% у 2020, 71% у 2021, 66% у 2022. и до 61% у 2023. години.

Највећу просечну попуњеност капацитета у овом периоду имао је Дом за децу и омладину „Вера Радивојевић“ (75%), а најнижу Дом за децу и омладину „Споменак“ (47%).

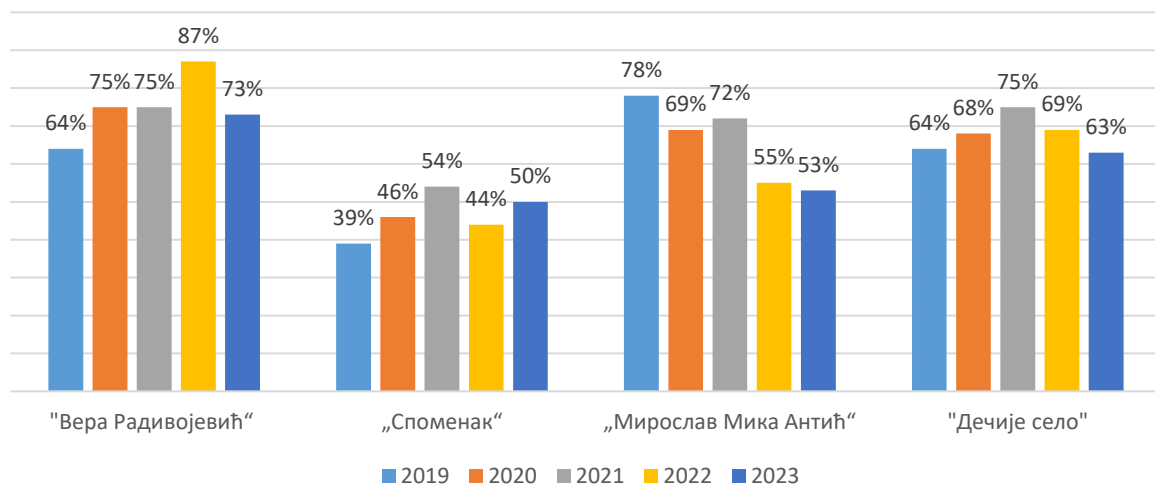
Подаци о попуњености капацитета домског смештаја по појединачним установама у периоду од 2019. до 2023. године приказани су у табели бр. 2 (приказан број корисника) и графику бр.1 (попуњеност изражена у процентима) који следе.

Табела бр. 2 Искоришћеност капацитета домског смештаја у домовима за децу и младе без родитељског старања у периоду 2019. - 2023.

Установа	Капацитет	Број корисника на дан 31.12.2019.	Број корисника на дан 31.12.2020.	Број корисника на дан 31.12.2021.	Број корисника на дан 31.12.2022.	Број корисника на дан 31.12.2023.	Просечна попуњеност капацитета
Дом за децу и омладину „Вера Радивојевић“ Бела Црква	48	31	36	36	42	35	75%
Дом за децу и омладину „Споменак“ Панчево	48	19	22	26	21	24	47%
Дом за децу и омладину	36	28	25	26	20	19	65%

„Мирослав Мика Антић“ Сомбор Установа за децу и младе „СОС Дечије село др Милорад Павловић“ Сремска Каменица	140	90	96	105	97	89	68%
Укупно	272	168	179	193	180	167	64%

График бр. 1 Искоришћеност капацитета домског смештаја у домовима за децу и младе без родитељског старања у периоду 2019. - 2023.

3.3. Захтеви за смештај и пријем корисника

Важно је указати на значајно одступање које се евидентира када је у питању однос броја поднетих захтева за смештајем, који је значајно већи у односу на број примљених корисника на смештај у установама.

Током 2023. године у све 4 установе поднето је 220 захтева за смештај, а реализовано је 28 пријема.

Поднето је 37 захтева за смештај у Дому „Мирослав Мика Антић“ Сомбор, а примљено 3 (2 дечака и 1 девојчица) и 55 у Дому Дечије село “др Милорад Павловић” Сремска Каменица, а примљено 6 (4 дечака и 2 девојчице), у Дому за децу и омладину „Вера Радивојевић”, Бела Црква поднето је 65 захтева за пријем, а примљено на смештај 4 корисника, и у Дому за децу и омладину „Споменак” у Панчево 63 захтева а реализовано 15 пријема на смештај.

Табела бр 3. Број поднетих захтева за домски смештај у току 2023. године и број корисника примљених на смештај

Назив установе	Број поднетих захтева за домски смештај у току 2023. године	Нови корисници смештени у установу у току 2023. године
Дом за децу и омладину „Вера Радивојевић”, Бела Црква	65	4
Дом за децу и омладину „Споменак”, Панчево	63	15
Дом за децу и омладину „Мирослав Мика Антић”, Сомбор	37	3

Дом за децу и омладину Дечије село „Др Милорад Павловић“, Сремска Каменица	55	6
Укупно	220	28

На основу података који су добијени у овој анализи од представника установа, овако значајан дисбаланс броја упућених и реализованих захтева је у директној вези са карактеристикама корисника за које је упућен захтев за смештајем. Значајан број захтева за пријем односио се на децу и младе који имају изражене проблеме или поремећаје у понашању односно децу и младе са тежим облицима менталних сметњи, на чије потребе установе не би могле адекватно да одговоре. Такође, међу захтевима за пријем било је и захтева за пријем младих пунолетних особа које се налазе ван образовног система, децу са умереном или тешком интелектуалном ометеношћу, децу која имају физички инвалидитет и нису покретна, итд, где је такође процењено да установа нема капацитета да одговори на потребе корисника. Установе улажу максималне напоре да са актуелним бројем и структуром запослених, а са друге стране структуром корисника који су на смештају а коју карактеришу изражени проблеми у понашању, присуство менталних сметњи односно поремећаја у понашању и комбинованих сметњи, организују квалитетан васпитни и стручни рад, а приоритетно осигурају безбедно окружење за све кориснике на смештају.

3.4. Искоришћеност капацитета за додатне услуге

Уредбом о мрежи установа социјалне заштите поред капацитета домског смештаја прописани су и капацитети за додатне услуге, што је требало да представља добру полазну основу на плану трансформације установа и окретање развоја установа у правцу усмеравања ресурса установа ка успостављању услуга у заједници и подршци породицама.

Укупни капацитет за додатне услуге поред домског смештаја, по Уредби износи 198, за све четири анализиране установе. Приказ капацитета по појединачним установама и услугама које се актуелно пружају приказани су у табели број 4.

Услуге социјалне заштите актуелно се пружају у оквиру само једне од укупно четири анализиране установе - у Дому за децу и омладину без родитељског старања „Споменак“ у Панчеву. Преостале три установе актуелно не пружају додатне услуге али се реализују програми који имају за циљ побољшање квалитета живота деце и младих на домском смештају, у процесу су осамостаљивања након завршетка смештаја у установи или представљају подршку породицама у ризику од измештања деце из породице.

Табела бр. 4 Додатне услуге социјалне заштите које се актуелно пружају у домовима за децу и младе без родитељског старања

Назив установе	Капацитет за додатне услуге	Услуга	Извор финансирања
Дом „Вера Радивојевић“, Бела Црква	72	/	/
Дом „Споменак“, Панчево	48	Становање уз подршку Прихватилиште	Буџет локалне самоуправе као услуге социјалне заштите
Дом „Мирослав Мика Антић“, Сомбор	44	/	/
Дом Дечије село „Др Милорад Павловић“ Ср Каменица	34	/	/
Укупно	198		

Дом за децу и омладину без родитељског старања „Споменак“ Панчево

Што се тиче додатних услуга, Дом за децу и омладину без родитељског старања „Споменак“ Панчево актуелно пружа две услуге - услугу прихватилишта за децу и младе и становања уз подршку за младе у процесу осамостаљивања, који напуштају систем социјалне заштите. За наведене услуге, установа нема лиценцу, захтеви за лиценцу за обе услуге су поднети 2016. године.

Услуга прихватилишта у Дому за децу и омладину без родитељског старања „Споменак“ подразумева краткотрајан смештај деце и омладине којој је он хитно потребан, која су угрожена, или је њихов развој угрожен хитним стањем у средини из које потичу, што подразумева обезбеђивање привременог, безбедног и стимулативног окружења, а у оквиру кога се обезбеђује смештај, исхрана, те примена здравствених мера до преузимања одговарајућих мера од стране надлежног органа старатељства. Одлуком о социјалној заштити Града Панчева, утврђено је да се услуга пружа најдуже 6 месеци. Капацитет прихватилишта је 8 места, 4 намењена збрињавању мушке а 4 женске популације¹.

У периоду од 2019. до 2023. године просечан број корисника прихватилишта је 3, а највећи број деце и младих на смештају је забележен 2019. године (5). Просечна попуњеност капацитета у наведеном периоду процентуално је износила 37% од укупног расположивог капацитета. Услуга се финансира партиципативно од стране локалних самоуправа које имају дете на смештају и нема проблема у финансирању. У просторном и организационом смислу прихватилиште се налази у објекту Дома и не постоје могућности за одвајање од домског смештаја.

Услуга Становања уз подршку у Дому за децу и омладину без родитељског старања „Споменак“ намењена је младима који су завршили професионално оспособљавање и који напуштају установу или долазе из хранитељских породица. Услуга се пружа у 6 станова на територији Града Панчева, капацитета 15 места.²

Просечан број корисника ове услуге у периоду од 2019. до 2023. године је 5, процентуална попуњеност капацитета износила је 33%, а највећи број корисника (8) је забележен 2020. године.

Капацитет услуге и пројекција броја корисника урађена је у сарадањи са локалном самоуправом и Центром за социјални рада Града Панчева. Почетна идеја и пројекција броја корисника је била да ће млади који напуштају систем социјалне заштите (установу или хранитељску породицу) који су са територије Града Панчева и са територија других општина и градова користити услугу (и учествовати у финансирању). Међутим, од 2016. године сви корисници услуге су искључиво били са територије града Панчева, док остали градови и општине нису показали заинтересованост да обезбеде услугу за кориснике који су са њихове територије.

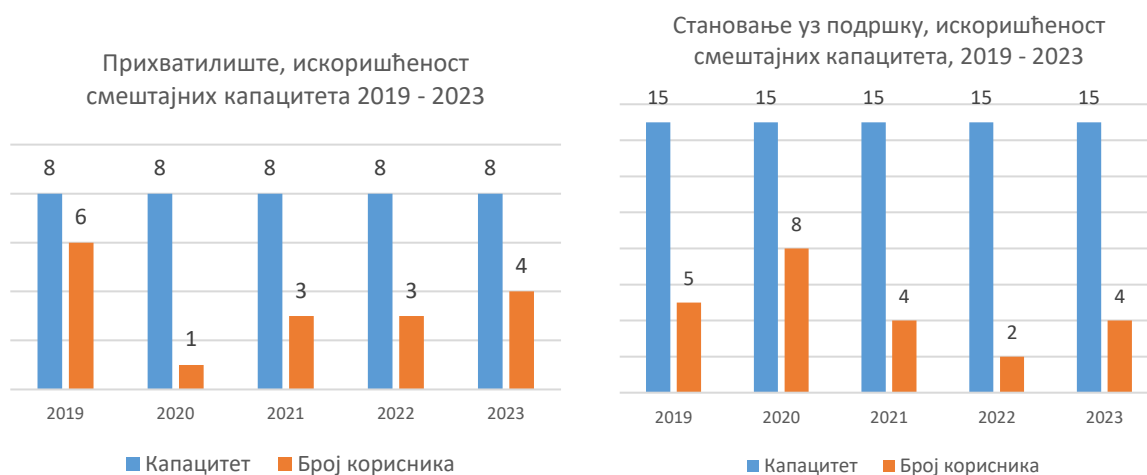
На основу података о поднетим захтевима за коришћење услуге и броју корисника услуге у претходном периоду, може се закључити да се потребе за услугом корисника са територије Града Панчева могу задовољити и у капацитету који је мањи од пуног капацитета услуге (15 места у 6 станова).

Подаци о искоришћености капацитета у претходних 5 година, услуге прихватилишта и становања уз подршку које се пружају у оквиру Дома „Споменак“, приказани су у графику који следи.

¹ План и програм рада Дома за децу и омладину без родитељског старања „Споменак“ за 2024. годину

² Извештај о раду установе Дом за децу и омладину без родитељског старања „Споменак“ за 2023. годину

График бр. 2 Искоришћеност капацитета за додатне услуге Дом „Споменак“ Панчево

Дом за децу и омладину „Вера Радивојевић“, Бела Црква

Дом за децу и омладину „Вера Радивојевић“, Бела Црква у претходном периоду пружао је услуге прихватне станице за жене и децу жртве насиља и дневног боравка за децу из социјално угрожених породица. Услуге нису биле лиценциране. Услуга прихватне станице успостављена је 2009. године кроз међуопштински пројекат и функционисала је као међуопштинска услуга до 2021. године. Пројектом и услугом обухваћене су биле општине Бела Црква, Пландиште, Алибунар и Вршац. Пружање услуге прекинуто је из финансијско-административних разлога, односно недовољне сензибилисаности локалних самоуправа и спремности да наставе финансирање услуге. Пружање услуге дневног боравка која је функционисала као локална услуга прекинуто је 2020. године током пандемије Ковида, након чега се више није наставило са пружањем услуге.

Након што је прекинуто са пружањем услуга прихватне станице и дневног боравка, није било иницијатива од стране локалне самоуправе у Белој Цркви за покретање и наставак пружања услуга социјалне заштите у оквиру самог Дома. На нивоу локалне заједнице постоји иницијатива, по речима директора Дома, да се успостави тзв. инклузивни центар, и у оквиру којег би се пружале различите услуге социјалне заштите – услуга дневног боравка, предах за децу са сметњама у развоју, логопедски, дефектолошки третмани за децу са сметњама и сл. Дом није од стране локалне самоуправе укључен у планирање и реализацију наведене иницијативе. Важно је напоменути и то да општина Бела Црква према степену развијености спада у недовољно развијене.

Дом за децу и омладину без родитељског „Мирослав Мика Антић“ Сомбор

У оквиру Дома за децу и омладину без родитељског „Мирослав Мика Антић“ у Сомбору пружана је услуга Прихватилишта за децу и младе, услуга се, по речима директорке Дома, не пружа већ више од 9 година. У оквиру ове услуге није било ангажованих стручних радника, на услузи су радили радници Дома, што је и главни разлог да се услуга угасила, јер није постојала спремност општине за финансирање радних места. Такође, у Граду Сомбору је Одлуком о социјалној заштити Града Сомбора основан 2021. године Центар за пружање локалних услуга, у оквиру којег се пружају услуге саветовалишта за брак и породицу и прихватилиште за жене и децу жртве насиља у породици и жртве трговине људима. По речима директорке није било сарадње у развоју услуга Дома и наведеног Центра.

3.5. Програмске активности установа

Поред додатних услуга социјалне заштите које се реализују у оквиру Дома „Споменак“, у две установе током 2023. године реализоване су додатне програмске активности. Приказ назива програма, циљне групе, износа и извора финансирања садржан је у табели бр. 5.

Табела бр. 5 Програмске активности домова за децу и младе без родитељског старања

Установа	Назив програма	Циљ програма	Циљна група	Број корисника	Трајање Програма	Извор финансирања	Износ
„Мирослав Мика Антић“ Сомбор	Развој животних вештина код деце и младих	Ефикасније функционисање корисника по напуштању Установе	Корисници који су напустили Установу	10	45 дана	Покрајински и буџет	500.000
„Др Милора Паловић“ Сремска Каменица	„Услуге подршке породици у кризи СОС „Дечије Село“ Сремска Каменица“	Интензивна подршка породици и деци у ризику од издвајања, оснаживање породица у кризи	Породице са децом, са територије Града Новог Сада, са потешкоћама у функционисању	35 породица / 135 корисника	Фебруар – децембар 2023.	07 Градска управа за социјалну и дечију заштиту	5.125.000
„Др Милора Паловић“ Сремска Каменица	Служба алтернативних облика заштите	Подршка младима у осамостаљивању	Студенти и ученици завршних година средње школе на домском смештају	15 младих	континуирано	Домски смештај Покрајински и секретаријат за соц.заштиту, демографију и равноправност полова	/

Дом за децу и омладину без родитељског „Мирослав Мика Антић“ Сомбор – у току 2023. године установа је реализовала програм „Ефикасније функционисање корисника по напуштању Установе“. Циљну групу програма чинили су млади који су напустили установу и започели самосталан живот. Реализација програма је подразумевала теренске обиласке младих у месту њиховог тренутног пребивалишта и пружање саветодавне и практичне подршке. Подршка је била краткорочна, програм је трајао 45 дана и њоме је обухваћено укупно 10 корисника.

Установа за децу и младе Дечије село „Др Милорад Павловић“ Сремска Каменица – У току 2023. године у Дечјем селу у Сремској Каменици реализоване су две програмске активности:

„Услуге подршке породици у кризи“ – општи циљ Програма је унапређење функционалности породица у којима постоји ризик од издвајања деце из породице, путем пружања интензивне подршке и њиховог оснаживања како би биле способне да самостално брину о својој деци. Циљ је оснажити породицу како би се обезбедило здраво породично окружење за дечији раст и развој. Програмске активности подршке породицама у ризику Дечје село је започело још 2012. године кроз пројекат „Јачање породице“ у сарадњи са организацијом СОС Киндердорф Интернационал. Године 2013. кроз финансијску подршку у пројекат се укључује Делта Фондација. Најважнији циљ пројекта јесте спречавање смештаја деце у установе социјалне заштите и ојачавање биолошких породица, не само економски већ и психо – социјално, здравствено и са правног аспекта. Свој наставак програм има и кроз пилотирање услуге „Породични сарадник“, која је осмишљена и пилотирана на иницијативу УНИЦЕФ-а и Министарства за рад, запошљавање,

борачка и социјална питања, а уз подршку Фондације Новак Ђоковић и Европске уније у периоду од 2013. - 2017. године.

У 2023. години програм је у потпуности финансиран од стране Града Новог Сада, кроз Програм унапређења социјалне заштите у износу од 5.125.000. На реализацији програма било је ангажовано укупно 7 особа и то: 3 породична сарадника ангажована су на основу уговора о раду, док су друга 4 стручна лица: 1 породични сарадника; 1 супервизор, 1 рачуновођа и координатор програма ангажовани на основу уговора о делу. У току 2023. године услугом интензивне подршке било је обухваћено 35 породица, односно 135 корисника (85 деце и 50 родитеља) са територије Града Новог Сада. Уз финансијску подршку Града Новог Сада, настављено је пружање услуге и у 2024. години.

Становање уз подршку - је програмска активност Установе која се реализује у оквиру Службе алтернативних облика заштите. Програмска активност подразумева становање младих у становима Дечјег села, добијених путем донација, поклона грађана или датим на коришћење, уз конитинуирану и интензивну подршку са акцентом на подизање нивоа професионалне и личне компетентности. Корисници услуге су млади у процесу оснаживања за осамостаљивање, кроз професионално оспособљавање, као и кроз процес запошљавања и припреме за живот ван институције. Корисници су најчешће студенти, млади на завршним годинама средње школе, млади који су професионално оспособљени и у процесу су тражења запослења, као и млади за које је, заједно са матичним центрима, процењено да је сврсисходно даље дошколовавање. У Новом Саду Установа је корисник четрнаест стамбених јединица, девет комфорно опремљених станова и једне куће са два стана. У току 2023. године у овим стамбеним јединицама живело је укупно 15 младих. Млади живе у становима у складу са Правилником о коришћењу станова и потписаном Уговором о наменском коришћењу станова Дечјег села. Програмска активност се реализује у оквиру службе установе, тј. као домски смештај, као и уз финансијском подршку Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова. На пружању подршке младима у становима ангажован је један запослени стручни радник.

Поред горе наведених програма који представљају додатне услуге које установе пружају, у сарадњи са организацијама и појединцима из локалне заједнице и шире, у установама се реализују различите програмске активности које за циљ имају подршку деци и младима на домском смештају и унапређење квалитета услуге домског смештаја. Програми се односе на: подршку деци и младима у учењу; организован боравак деце ван установе: летовања, зимовања, излете, учешће на различитим манифестацијама; укључивање у спортске и рекреативне активности; креативне активности и радионице; стипендирање и други облици подршке деци и младима при осамостаљивању и усвајању животних и професионалних вештина.

У организовању додатних програмских активности посебно се истиче Дом за децу и младе Дечје село „Др Милорад Павловић“ у Сремској Каменици, а затим и Дом за децу и младе „Вера Радивојевић“ у Белој Цркви.

3.6. Перспективе развоја установа

Уредбом прописани капацитети за додатне услуге и реформски процес трансформације установа требали су бити полазна основа у правцу развоја установа и усмеравања њихових ресурса ка успостављању услуга у заједници и подршци породицама. Као што је претходно и описано, било је оваквих иницијатива које су се показале у извесној мери као успешне и актуелно одрживе као услуге социјалне заштите (пример Дом „Споменак“, Панчево) или као програмске активности установе (пример Дечијег села „Др. Милорад Павловић“, Сремска Каменица). У појединим установама услуге су пружане у претходном периоду и дошло је до њиховог

гашења, пре свега због недовољне спремности локалних заједница да преузму одговорност за одрживост истих (Дом „Вера Радивојевић“, Бела Црква и Дом „Мирослав Мика Антић“ Сомбор).

Имајући у виду потребу које су препознате за успостављањем услуга и са друге стране постојеће ресурсе у установама и искуство у реализацији услуга и програмских активности из претходног периода, представници установа препознали су извесне перспективе даљег развоја установа.

Дом за децу и омладину „Вера Радивојевић“, Бела Црква располаже значајним просторним капацитетима (описано у одељку 3.9. Просторни капацитети и опрема) који су у претходном периоду делом били у функцији пружања услуга, а тренутно су неискоришћени. Из података који су добијени у анкети у оквиру ове Анализе, постоји потреба за услугом прихватилишта и према речима директора Дома, установа има просторне капацитете за ову услугу. Међутим, као што је већ претходно наглашено, недостаје сензибилитет локалне самоуправе да се услуге поново успоставе.

Установа препознаје да располаже просторним капацитетима који би у перспективи могли да буду намењени и за смештај деце и младих из угрожених група и деци са инвалидитетом (имајући у виду да је један од објеката опремљен према стандардима приступачности), у сврху организовања спортско – рекреативних садржаја (излета, дечијих кампова и сл.).

Дом за децу и омладину без родитељског старања „Споменак“ Панчево у перспективи има капацитет да пружа услуге прихватилишта за децу и младе и становања уз подршку за младе у процесу осамостаљивања које и актуелно пружа, с обзиром да су обе услуге подржане од стране Града Панчева и финансиране из буџета Града. У перспективи неопходно је да се обезбеде услови како би услуге испуниле захтеве структуралних и функционалних стандарда и установа добила лиценцу за пружање услуга. Поред две наведене услуге, представници Дома такође су препознали капацитет за успостављање специјализоване установе за децу и младе са поремећајем у понашању.

Дом за децу и омладину без родитељског „Мирослав Мика Антић“ Сомбор

Перспективе даљег развоја Дома за децу и омладину без родитељског „Мирослав Мика Антић“ би по процени директорке Дома требало да иду у правцу специјализације установе за смештај деце без родитељског старања и деце са сметњама у развоју, нижег календарског – основношколског узраста.

Установа за децу и младе Дечије село „Др Милорад Павловић“ Сремска Каменица препознаје да има капацитет за успостављања центара за децу и породицу као пружалац више услуга социјалне заштите усмерених на децу, младе и породицу. Такође, установа има капацитет за наставак пружања услуге Породични сарадник и успостављање услуге Становање уз подршку. У даљој перспективи неопходно је усвајање националних стандарда за услугу породичног сарадника, а за услугу становања уз подршку успостављање одрживог финансирања услуге са локалног или покрајинског нивоа. Због архитектонских баријера установа није прилагођена за прихват деце и младих са инвалидитетом тј. корисника са 1. степеном подршке.

3.7. Лиценцирање установа за децу и младе без родитељског старања у АПВ

Сва 4 дома за децу и младе немају издату лиценцу за пружање услуге домског смештаја од стране надлежног Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Захтеви су поднети 2016. године и до данас није било промена у правцу лиценцирања. Захтеви за лиценцу поднети су за услугу домског смештаја уз прописану документацију:

- Дом за децу и омладину „Вера Радивојевић“ Бела Црква: Елаборат о испуњености услова за добијање лиценце, претежна услуга: Смештај деце и омладине без родитељског старања и деце и омладине са сметњама у развоју - домски смештај корисника са процењеним I, II, III и IV степеном подршке.
- Установа за децу и омладину Дечије село „Др Милорад Павловић“ Сремска Каменица: Елаборат о испуњености услова за добијање лиценце: смештај деце и младих без родитељског старања и деца и млади са сметњама у развоју I, II, III и IV степена подршке.
- Дом за децу и омладину „Мирослав Антић – Мика“ Сомбор: Елаборат о испуњености услова за почетак рада и пружање услуге социјалне заштите – смештај деце и младих деца школског узраста, као и млади до 26. године живота, односно до завршетка школовања и радног оспособљавања којима је одређен II, III или IV степен подршке.
- Дом за децу и омладину без родитељског старања "Споменак" из Панчева: Елаборат о испуњености услова за добијање лиценце: Домски смештај: од 7 до навршених 26 година живота, односно до завршетка школовања и радног оспособљавања

Табела бр. 6 - Статус установа у поступку лиценцирања

Установа	Статус установе у поступку лиценцирања за домски смештај	Статус установе у поступку лиценцирања за додатне услуге
Дом за децу и омладину „Вера Радивојевић“ Бела Црква	поднет захтев за лиценцу 2016. године	установа не пружа додатне услуге
Дом за децу и омладину „Споменак“ Панчево	поднет захтев за лиценцу 2016. године	поднет захтев за лиценцу 2016. године
Дом за децу и омладину „Мирослав Мика Антић“ Сомбор	поднет захтев за лиценцу 2016. године	установа не пружа додатне услуге
Установа за децу и младе „СОС Дечије село др Милорад Павловић“ Сремска Каменица	поднет захтев за лиценцу 2016. године	установа није поднела захтеве за лиценце

Захтеви за лиценцирање других услуга (прихватилишта и становања уз подршку) од стране Дома за децу и омладину без родитељског старања "Споменак" из Панчева које те услуге пружа, поднети су такође 2016. године. До данас услуге нису лиценциране. За друге услуге које пружа Дом за децу и омладину Дечије село „Др Милорад Павловић“, Сремска Каменица захтеви за лиценцу нису поднети.

3.8. Финансијски капацитети установа за децу и младе без родитељског старања у АПВ

3.8.1. Цене услуга смештаја у установе за децу и младе без родитељског старања)

Министарство за рад, запошљавање борацка и социјална питања је дана 16.01.2024 године донело Решење о измени решења о ценама услуга установа социјалне заштите број: 401-01-00583/2023-09, којим су прописане нове цене услуга смештаја у установама социјалне заштите. Наведеним Решењем, повећане су цена услуге смештаја у просеку око 30%, а које се нису мењале од Решења о ценама услуга установа социјалне заштите, број: 338-00-00012/2015-09, донетим још 01.10.2015. године. Може се очекивати да ће повећање цене услуга допринети бољем финансијском пословању установа и унапређењу стандарда живота корисника.

Табела бр. 7 - приказ цена смештаја

Назив установе	Цена смештаја од 01.10.2015 до 16.01.2024.год.		Нова цена смештаја од 16.01.2024.год.	
	Предшколски узраст	Школски узраст	Предшколски узраст	Школски узраст
„ Вера Радивојевић“ Бела Црква	22.844	27.335	29.697	35.536
	Предшколски узраст	Школски узраст	Предшколски узраст	Школски узраст
„Мирослав Мика Антић“ Сомбор	22.097	26.589	28.726	34.566
	Предшколски узраст	Школски узраст	Предшколски узраст	Школски узраст
„ Др Милора Паловић“ Сремска Каменица	26.136	31.136	33.977	40.477
	Предшколски узраст	Школски узраст	Предшколски узраст	Школски узраст
„Споменак,, Панчево	24.527	29.519	31.885	38.375
	Предшколски узраст	Школски узраст	Предшколски узраст	Школски узраст

3.8.2. Укупни реализовани буџет установа за 2023. годину

Табеларни приказ за све четири установе (укупни приходи установе из буџета РС, сопствени приходи, из буџета АПВ, донације)

Табела бр. 8 Укупни реализовани буџет за 2023. годину

Назив установе		Приходи из буџета РС (01)	Сопствени приходи (извор 4)	Приходи буџет АПВ (извор 7)	Донације (извор 8)	УКУПНО
„ Вера Радивојевић“ Бела Црква	Приходовано/ извршење	51.048.915	236.160	5.987.600	357.499	57.630.175
	Остварење/ реализација	51.048.915	0	1.197.600	356.576	52.603.091
Мирослав Мика Антић“ Сомбор	Приходовано/ извршење	61.303.490	258.840	13.760.000	77.400	75.399.730
	Остварење/ реализација	61.185.941	252.840	11.355.215	77.400	72.871.396
„ Др Милора Паловић“ Сремска Каменица	Приходовано/ извршење	147.847.085	1.638.655	42.940.456	6.548.181	198.974.377
	Остварење/ реализација	147.766.493	1.295.985	24.071.108	4.901.542	178.035.130
„Споменак,, Панчево	Приходовано/ извршење	45.406.622	1.291.919	47.777.600	1.197.072	95.673.213
	Остварење/ реализација	45.319.233	1.291.919	1.197.600	1.136.490	48.945.243
УКУПНО	Приходовано/ извршење	305.606.112	3.425.574	110.465.656	8.180.152	427.677.496
	Остварење/ реализација	305.320.583	2.840.744	37.821.523	6.472.009	352.454.860

У складу са прописаним начином финансирања установа за децу и младе, највећи удео у буџету установа чине приходи из буџета Републике Срије. Међутим, значајан удео чине и приходи из буџета АП Војводине, која је у 2023. години за ове 4 установе издвојила више од 110 милиона динара, што чини четвртину укупних буџета установа. Средства из буџета АП Војводине углавном су била у сврху тзв. инвестиционих улагања, усмерена за унапређење просторних услова, реновирање објеката установа и набавку нове опреме. Највећи износ средстава из буџета АП Војводине у 2023. години одобрена су Дому за децу и младе „Споменак“ у Панчеву али је остварење тј. реализација ових прихода у 2023. години ниска.

3.8.3. Недостајућа финансијска средства и дуговања

С обзиром да се цена услуге домског смештаја није мењала у дужем временском периоду као и да је предходне 2022. и 2023. године дошло до значајнијег повећања цена хране али и других трошкова живота, све четири анкетиране установе указују на тешкоћу тј. недостајућа средства за набавку намирница за припрему obroка, средстава за хигијену, опремање корисника, за енергенте и комуналне услуге. У табели бр. 9 дат је таблеарни приказ одговора установа.

Табела бр. 9 - Приказ недостајућих средстава

Назив установе	Недостајућа средства
„Вера Радивојевић“ Бела Црква	за набавку намирница за припрему obroка, за набавку средстава за хигијену корисника и одржавање просторија, лекова, бензина, за опремање корисника (гаредоба, обућа) и набавку канцеларијског материјала и школског прибора
„Мирослав Мика Антић“ Сомбор	421 – стални трошкови; 422 – трошкови путовања; 423- услуге по уговору; 424 – специјализоване услуге; 425- текуће поправке и одржавање; 426 – материјални трошкови
„Др Милора Паловић“ Сремска Каменица	за намирнице за припремање хране, енергетске и комуналне услуге.
„Споменак“, Панчево	Стални трошкови (енергенти), Материјал (храна и хигијена), Специјализоване услуге

Осим Дома за децу и младе „Вера Радивојевић“ у Белој Цркви, остале три установе имају дуговања на дан 31.12.2023.године у укупном износу од 30.754.732 динара. Према подацима које установе достављају, ова дуговања управо су у оним ставкама где су установе навеле недостајућа средстава у буџету, а то су за: набавку намирница, средстава за хигијену, енергенте и комуналне услуге.

Табела бр. 10 Дуговања установе на дан 31.12.2023.

Назив установе	Дуговања установе на дан 31.12.2023
„ Вера Радивојевић“ Бела Црква	Нема
Мирослав Мика Антић“ Сомбор	3.125.520
„ Др Милора Паловић“ Сремска Каменица	24.193.343
„Споменак“, Панчево	3.435.869
УКУПНО	30.754.732

3.9. Просторни капацитети и опрема

3.9.1. Установа за децу и младе Дечје село „Др Милорад Павловић“

Установа се налази се у Сремској Каменици, на адреси Дечје село 1-13 и 2а и 2б и обухвата комплекс од 15 објеката који су распоређени на простору од 3ha у Каменичком парку. Такође установа располаже у Новом Саду са 14 стамбених јединица, 9 комфорно опремљених станова и једне куће са 2 стана. Станови се користе за привремени смештај младих који излазе из установе након завршеног професионалног оспособљавања и за смештај корисника који студирају. Локација Дечијег села је у непосредној близини Основне школе, а на ближој удаљености у односу на установу су аутобуска стајалишта градског превоза.

Укупна стамбена површина за 15 +1 објеката у Сремској Каменици износи 3623.78 m² и то: 11 типских кућица од по 182 m² (2.002 m²), 2 типске кућице од 325,99 m² (651.98 m²), матични објекат од 640 m², кућа пансион 300 m² и помоћни објекат од 29,80 m². Зелена површина коју користи Дечије село је 35.000 m². Смештај корисника у Сремској Каменици се актуелно реализује у 10 типских објеката за становање (кућица). Једну кућицу користи као радни простор тим за интензивну подршку породици за реализацију програмских и пројектних активности и услуге „Породични сарадник“, „Јачање породице“ и Подршка породици у кризи“, а две кућице привремено користи Центар за породични смештај и усвојење Нови Сад.

Кућице за становање су површине 182 m² и грађене су на више нивоа. Распоред просторија је следећи: у сутерену су простори за одлагање роба и котларница, у приземљу су: ходник, дневни боравак, кухиња, трпезарија, васпитачка соба, 2 собе за спавање, купатило и санитарни чворови, а у поткровљу су: 2 собе за спавање и терасе.

У једном објекту борави осам корисника, у одвојеним собама за кориснике женског и мушког пола. У објектима је обезбеђено природно проветравање, а постављени су и клима уређаји. Просторије имају природно осветљење. Објекти су чисти, уредни и евидентно је да су редовно одржавани. Купатила и тоалети су реновирани у 2023. години. Приликом посете установи у 2 објекта је затечено извођење радова на замени и фарбању ограда на терасама. Подови у просторијама су од неклизацијских материјала. Сваки објекат има засебан систем грејања. За загревање се користи гас, а истовремено постоји могућност коришћења грејања на пелет. Куће су опремљене савременим намештајем и свим неопходним кућним апаратима. Према наводима представника установе, бела техника је у скорије време обновљена и набављено је 60 нових кревета и мадраца. Собе у којима спавају корисници обилују личним предметима које простору дају индивидуални печат, што се може констатовати и за остале просторије које су оплемењене са сликама, иконама, цртежима и другим украсним предметима. Свака кућа има телевизор, музичку линију, доступност интернета и конзолу PlayStation 4. У дневним собама се налазе и библиотеке са мањим бројем књига (за потребе корисника куће). Испред појединих објекта су постављене дрвене клупе и столови за одмор. Прилаз објектима није архитектонски прилагођен за несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом. Специфичност у односу на установе ове врсте је да не постоји централни вешерај и централна трпезарија, већ се обедовање корисника, прање и сушење рубља обавља засебно, у свакој стамбеној јединици (кућици).

Структура смештајних капацитета домског смештаја				
Категорија смештаја	Број смештајних јединица	Број места у категорији	Број мушких	Број женских соба
Једнокреветни	1	1	0	1

апартман/гарсоњера				
Двокреветни апартман/гарсоњера	3	6	4	2
Вишекреветни апартман/гарсоњера	6	18	9	9
Једнокреветна соба	10	10	5	5
Двокреветна соба	21	42	21	21
Трокреветна соба	21	63	33	30
Четворокреветна соба				
5 - 9 кревета у соби				
Више од 10 кревета у соби				
Укупно	7	140	72	68

У оквиру комплекса установе су 2 објекта веће површине од осталих, са два нивоа сутерена. У једном од наведених (кући бр. 7) смештена је централна кухиња, са свим помоћним просторијама које су прописане стандардима, мокрим чвором, магацинским простором. Кухиња је опремљена савременом опремом, која се према наводима запослених редовно обнавља (у прошлој календарској години су набављени: нови блендер, машина за мљење меса, роштиљ, микроталасна пећница и др.). У истом објекту је мања трпезарија у функцији ресторана.

У другом већем објекту (кући бр. 5) налази се Клуб младих са наменски опремљеном просторијом за реализацију едукација и креативних радионица, прослава рођендана, у оквиру које је смештена библиотека са већим бројем наслова и интернет клуб са 10 рачунара и једном конзолом - PlayStation 5 (добијеном из донације). Такође постоји мини теретана која је недавно опремљена справама за вежбање, столовима за стони тенис, мини фудбалом и др. Објекат поседује мокри чвор и магацински простор за спортску опрему.

Службене просторије за запослене се налазе у матичној згради, а канцеларија за васпитаче су у свакој кућици у којој су смештени корисници. Све радне просторије које користе запослени опремљене су адекватним канцеларијским намештајем, рачунарском и другом опремом. Матични објекат је зграда саграђена на више нивоа. У приземљу се налазе: канцеларије директора, секретара, правника и санитарни чвор. На вишем нивоу приземља су: канцеларије стручних радника и руководиоца, приручна кухиња са трпезаријским простором и остава, а на другој страни је пространа сала која се користи за више намена (културно забавне активности, едукације, радионице и др.). На спрату су канцеларије рачуноводствене службе, санитарни чвор тераса и један двособан стан. У два одвојена сутерена су следеће просторије: архива, керамичка радионица - радионица за рад са глином за кориснике, магацински простор за одећу и средства за хигијену, радионица за техничко особље, котларница, два санитарна чвора и две гараже.

Осим поменутих објеката, установа располаже и кућом која служи као пансион. Наведени објекат је следеће структуре: у сутерену је магацински простор, у приземљу двоипособан стан и у поткровљу три апартмана за госте.

Сви објекти су окружени зеленилом, уређеним травњацима и цветним површинама, са постављеном фонтаном и салетлом. Од значаја је поменути да Дечије село има амфитеатар на отвореном (са рефлекторима), игралиште за децу млађег узраста, ограђени вишенаменски спортски терен (са расветом и трибинама), бетонски сто за стони тенис на отвореном простору и др.

Евидентно је да Установа посвећује значајну пажњу одржавању објеката и да су у претходном периоду извршени радови на санацији: канализације, водоводне мреже, електро инсталација и клизишта.

Установа има агрегат за производњу електричне енергије који задовољава потребе установе у ситуацијама нестанка струје, а монтирани су и соларни панели, за које се планира да се у наредном периоду у потпуности буду у функцији.

Возни парк Дечијег села се састоји од осам возила (једно комби возило, једно возило са 7 седишта и шест путничких возила), просечне старости пет година. У 2023. години набављено је једно ново возило (из донаторских средстава).

Противпожарна заштита у установи је организована. Инсталирани су дојављивачи пожара, урађена је хидрантска мрежа, а по објектима су обезбеђени хидрантски ормари и противпожарни апарати, који се редовно атестирају. У сваком објекту је на видном месту постављено упутство за поступање у случају избијања пожара, са планом евакуације и списком важних телефона, чиме се утиче на безбедност корисника и заштиту објеката и ствари. У установи нису уграђене сигурносне камере. Од значаја је податак да Дечије село има интернет у свим објектима и да је доступан корисницима до 22 часа, као и да су станови у Новом Саду, у којима бораве корисници, прикључени на кабловску телевизију и интернет.

Установа поседује веб сајт, а активности се промовишу и путем учешћа представника у медијима, телевизији, новинама, као и часописа „Платан“ који излази једном годишње. У циљу унапређења промотивне активности и повећања видљивости установе постоји потреба да се редизајнира сајт и редовно ажурира. У циљу промоције установе, услуге и активности не користе се друштвене мреже.

Недостајући просторни капацитети и опрема

Представници установе су мишљења да установа располаже довољним просторним капацитетом за обављање активности и једино што недостаје је мања спортска сала.

Установа је исказала потребу за новим возилима за услугу породични сарадник, што је унето у План и Програм рада за 2024. годину.

3.9.2. Установа за децу и младе „Вера Радивојевић“

Установа се налази у центру Беле Цркве, на адреси Јована Цвијића бр. 1, преко пута градског парка. У непосредној близини су основна и средња школа, предшколска установа, Дом здравља, Суд и аутобуска станица.

Установа се састоји од четири објеката и располаже простором укупне површине 4 482 м². Два објекта имају (приземље и први спрат), а два објекта су приземни. У објектима је инсталиран систем за централно грејање и установа има сопствену котларницу. Проветравање и осветљење у просторијама је природно.

Објекат А – управна зграда налази се поред улаза у двориште. У овом објекту су канцеларије: директора, секретара, рачуноводствене службе, просторије за техничко и административно особље, сала за састанке, просторија за архиву, тоалети и чајна кухиња за запослене. Наведене просторије су смештене у приземљу. Просторије на спрату у наведеном објекту се не користе, иако су адаптиране у две стамбене јединице. Једна се састоји из дневног боравка, три собе и два купатила, а друга стамбена јединица је сличне структуре, са једном собом више (медицинска соба са собом за изолацију и један дечији стамбени простор који чине две собе, дневни боравак и два санитарна чвора). Просторије које се актуелно не користе служе као приручни магацински простор, за одлагање вишка ствари.

Објекат Б – користи се за смештај корисника и смештене су четири стамбене јединице од којих свака има дневни боравак, три до четири собе и два купатила. У приземљу у окуиру једне стамбене јединице постоје четири двокреветне и једна трокреветна соба, два купатила и дневни боравак са одвојеним простором за учење и групне активности, а на спрату, у преостале три стамбене јединице: две једнокреветне, седам двокреветних и пет трокреветних соба. На спрату се налазе два дневна боравка, шест купатила и компјутерска учионица. Васпитачка канцеларија и канцеларија стручних радника налазе се у приземљу објекта. У тренутку посете део објекта (канцеларије стручних радника) нису биле у функцији због молерских радова. У ходницима и по дневним боравцима су уграђени клима уређаји. Дневни боравци су простране просторије, опремљене неопходним намештајем, телевизорима и другим адекватним садржајима у складу са наменом простора. У претходној календарској години су ове просторије окречене и изведени су фарбарски радови. Корисницима је обезбеђен део простора за учење, са радним столовима. Собе корисника су чисте и уредне. Опремљене су креветима, ормарима, ноћним ормарићима и кафе столовима, а на прозорима су завесе. Собе нису униформно уређене, већ су оплемењене личним предметима корисника, играчкама, постерима и фотографијама и др. У већини соба и дневним боравцима потребно је реновирање паркета. У ходницима су постављени ципелари и обезбеђена су места за одлагање одеће.

У објекту Б се налази простор који се актуелно не користи, а адаптиран је током реализације пројекта Прихватне станице за жене и децу жртве насиља.

Објекат Ц је приземно грађен. У исти се улази из централног дворишта, а постоји и улаз из суседне улице. У овом објекту је простор реновиран током трајања пројектне активности дневног боравка социјално угрожене деце и у наставку се налази стамбена јединица (површине око 40m²), која се састоји од три просторије и два купатила. И овај објекат се не користи након што је престала реализација пројекта.

Објекат Д је приземно грађен и по структури обухвата две стамбене јединице. Једна стамбена јединица је архитектонски приступачна смештају особа са инвалидитетом и састоји се из: две трокреветне и две четворокреветне собе, трпезарије са чајном кухињом и два купатила. Друга стамбена јединица састоји се од двокреветне и четворокреветне собе. Простор се у ранијем периоду користио као дечије одмаралиште, а актуелно нема намену. Како би се предупредио губитак топлотне енергије у овом објекту, у просторијама које се не користе урађена је изолација цеви.

У продужетку објекта је кухиња за припрему хране за кориснике, трпезарија, магацини и вешерница. Кухиња са помоћним простором, опремљена је адекватном опремом као и магацински простор. Трпезарија располаже довољним бројем места за истовремено обедовање свих корисника. 10 столова и 50 столице у трпезарији су нови, обезбеђени из донације. У 2024. години су планирни радови на замени пластичне ламперије у трпезарији, замени плафонских плоча и постављању нове расвете. Поред трпезарије је мања спортска сала у којој су постављене шведске лестве, џак за бокс, струњаче, сто за стони тенис и друга спортска опрема. Вешерница је простор у који се улази из централног дворишта и опремљена је машинама за прање и сушење рубља, као и полицама за одлагање одеће и постељине. Према наводима представника установе, постоји потреба за набавком нове индустријске машине за прање веша, због дотрајалости постојеће.

Просторије које су намењене корисницима су приступачне, а подови у корисничким собама, дневним боравцима и спротској сали су од неклизацијских материјала (паркет и ламинат). У кухињи, трпезарији, по ходницима, у вешерници и санитарним

просторијама су постављене неклизацијне плочице. Канцеларије запослених, стручних радника и канцеларија за васпитаче опремљене су потребним канцеларијским намештајем и рачунарском опремом.

Структура смештајних капацитета домског смештаја				
Категорија смештаја	Број смештајних јединица	Број места у категорији	Број мушких	Број женских соба
Једнокреветни апартман/гарсоњера				
Двокреветни апартман/гарсоњера				
Вишекреветни апартман/гарсоњера				
Једнокреветна соба	1	1	1	0
Двокреветна соба	8	16	4	3
Трокреветна соба	9	27	6	2
Четворокреветна соба	1	4	1	0
5 - 9 кревета у соби				
Више од 10 кревета у соби				
Укупно	19	48	12	5

Установа има два ограђена дворишта. Из централног двориште се улази у све објекте. Двориште је делом асфалтирано и користи се као игралиште за кошарку и одбојку, а остатак дворишног простора је зелена површина. Друго двориште је мање површине и има посебан улаз. У истом су смештени помоћни објекти гараже и радионице. У 2023. години је реновиран део крова од објекта у коме се налази радионица, магацин, настрешница испод које се паркирају возила.

Када је реч о уређењу просторних услова у установи постоји потреба да се изведу радови на хобловању паркета у домским просторијама, реконструкција фасаде и спортског терена у дворишту.

Возни парк установе чине укупно 4 возила: 3 путничка возила и једно комби возило. Једно путничко возило је хаварисано и нерегистровано, а остала 2 путничка возила су стара преко 10 година. Комби возило је старо више од 15 година, а набављено је као половно возило. Наведена превозна средства су услед вишегодишње употребе дотрајала и небезбедна за честа одвожења корисника у здравствене установе ван Беле Цркве и остале активности али се могу користити за превоз робе.

Дом располаже резервним комадима намештаја, мадраца (душека) и санитарија, а формиране су залихе резервних телевизора и рачунара, како нових, тако и коришћених. У 2023. години су остварене донације од стране фирми, удружења грађана, фондација, физичких лица и обезбеђени су: трпезаријски столови и столице, бела техника, аудио опрема, постељина, гаредроба за кориснике, бицикли, тротинети, ролери, спортска опрема, школски прибор, намирнице, кондиторски производи, средства за личну хигијену и др.

Значајно је навести да је установа обезбедила агрегат за случај нестанка електричне енергије, као и погонско гориво за исти.

Начин обезбеђења безбедности корисника и простора у установи врши се путем видео надзора (са унутрашње и спољашње стране објекта) и појачаном осветом у дворишту са додатна три рефлектора. Противпожарна заштита је организована и нормативно уређена. Донет је план противпожарне заштите, одређено је лице за заштиту од пожара и запослени су завршили обуку. Противпожарни апарати се

редовно атестирају, уграђени су хидранти, али није инсталиран систем дојаве пожара по просторијама.

У Дому постоји интернет мрежа која је доступна корисницима. Установа има креирану интернет страницу, а активности промовише и у јавним наступима у локалним и регионалним медијима, тв прилозима и сл.

Општи утисак о просторним условима је да установа располаже просторним капацитетом који је изнад прописаног стандарда, али је истовремено закључено да простор није искоришћен у потпуности и да временом пропада од некоришћења. Представља ресурс за нове услуге социјалне заштите и програмске активности.

Недостајући просторни капацитети и опрема

Представници установе су као приоритетну потребу евидентирали набавку новог путничког возила са 5 седишта.

Према наводима представника Установи је потребно више финансијских средстава у циљу израде материјала за промовисање рада.

3.9.3. Установа за децу и младе „Споменак“

Дом за децу и омладину без родитељског старања „Споменак“ Панчево, налази се на адреси Кнеза Михајла Обреновића бр. 6. Дом је у насељеном месту, у непосредној близини две основне школе и средње школе. Недалеко од установе су Дом здравља и градски парк. Објекти установе изграђени су на простору укупне површине 2113 m². Установа располаже земљиштем са објектима површине од 37a и 69m² (3294,99 m²), зелене површина (двориште) – 1250m², спортски терени и игралиште 652cm², управна зграда 239m², радионица и гараже 148m², вешерај 109m², котларница 54m², продавница уз управну зграду 44m² и матична зграда 664 m².

Услуга смештаја корисника (домски смештај) и услуга прихватилишта се реализује на простору који обухвата укупно 3294,99 км², а услуга „Становања уз подршку“ се реализује у шест конфорних станова у вишеспратницама на територији града Панчева.

Установа је у претходном периоду извршила реконструкција крова матичне и управне зграде, замену унутрашње и спољне столарије, замена подова и спуштање плафона у Матичној згради, постављање нове расвета, система дојаве пожара, изолацију зграде, нову фасаду, кречење унутрашњих просторија, изолацију терасе у Матичној згради.

А) Објекат Управне зграде је спратни. У приземљу су канцеларије директора, рачуновдствене службе и правника, сала за састанке, хол и мокри чвор, а са дворишне стране је наткривена тераса. На спрату Управне зграде се налазе две двокреветне собе, које су намењене за младе којима је потребан минимални надзор и подршка, опремљени дневни боравак, два санитарна чвора, кухиња и трпезаријски део. Актуелно, у наведеном простору на спрату не бораве корисници и служи као приручни магацин. У сутерену објекта управне зграде налази се простор адаптиран у теретану са справама за вежбање и са постављеним столовима за стони тенис и мини-фудбал, а део простора се користи као архива. У сутерену је планирано да се обави реконструкција купатила и мокрог чвора.

Б) Матична згради је објекат у коме је организован домски смештај и прихватилиште. Објекат је спратни. У приземљу зграде, налази се простор за портирницу и васпитачка канцеларија, хол, трпезарија, кухиња и мини пекара, а у сутерену је магацински простор за храну. У приземљу зграде су и просторије Прихватилишта које се састоје од четири двокреветне собе, два одвојена купатила и

амбуланте за кориснике. Такође, у приземљу су учионица адекватно опремљена и компјутерски кабинет. Компјутерски кабинет располаже са 2 рачунара, а у другом делу просторије је угаона гарнитура и клуб сто.

Домски смештај је на спрату, са одвојеним женским и мушким собама. Собе у којима бораве корисници су окречене и наменски опремљене, али су у већини соба изостали предмети којима се осликава лични идентитет детета. У појединим собама намештај је похабан. Столарија је обновљена и део мокрих чворова. Од представника установе је добијен је податак да од 6 купатила у установи, 2 нису у функцији. Просторија за стручне раднике и васпитаче, такође је лоцирана на спрату и опремљена је потребним канцеларијским намештајем и рачунарском опремом. Дом поседује засебну просторију PS играоницу, а почетком 2024. године је из донације опремљена просторија за караоке („караоке кабинет“) са новим намештајем и опремом, која је у тренутку посете била закључана и утисак је да се ретко користи. Дом нема просторију која је опремљена у функцији дневног боравака.

Помоћне зграде су: котларница, радионица коју користи техничко особље, керамичарска радионица, гаража и вешерај. Наведени објекти су наменски опремљени и у исте се улази из дворишта.

У дворишту су: спортски терен за фудбал и кошарку са трибинама, љуљашке, клацкалице, пењалице и друга опрема. Део дворишта је уређена зелена површина, травњак са дрвећем и ниским растињем.

Структура смештајних капацитета домског смештаја				
Категорија смештаја	Број смештајних јединица	Број места у категорији	Број мушких	Број женских соба
Једнокреветни апартман/гарсоњера				
Двокреветни апартман/гарсоњера				
Вишекреветни апартман/гарсоњера				
Једнокреветна соба	4	4	2	2
Двокреветна соба	4	8	2	2
Трокреветна соба	4	12	2	1
Четворокреветна соба	6	24		1
5 - 9 кревета у соби				
Више од 10 кревета у соби				
Укупно ³	18	48	6	6

Важно је истаћи да је Установа у претходном периоду извршила значајне радове као што су: реконструкција крова матичне и управне зграде, замена унутрашње и спољне столарије, замену подова и спуштање плафона у матичној згради, постављање нове расвета, уградњу система дојаве пожара, изолацију зграде, нову фасаду, кречење унутрашњих просторија, изолацију терасе у матичној згради, а у 2024. години се настављају радови на уградњи прикључака на плин, реконструкција котларнице и система грејања у објектима. Један од приоритета је и је израда пројектно – техничке документације за реконструкцију вешераја, подрума матичне зграде и радионичког простора.

Установа располаже са довољно простора за обављање делатности.

³ Број мушких и број женских соба исказан је на дан посете установи и исти се мења у односу на флукуацију корисника

Када је у питању опрема, возни парк установе се састоји од два возила: Fiat Punto Classic Dynamic (2010. годиште) и комби Toyota Previa (1997. годиште). Постоји потреба за набавком нових возила, првенствено путничког возила.

У установи се обезбеђује безбедност корисника и простора путем система видео надзора и инсталираног система дојаве пожара.

Дом има веб сајт који је тренутно ван функције и у току је оспособљавање истог. Промоција активности спроводи се у непосредним контактима.

Дом располаже интернет мрежом која је на располагању и корисницима на смештају. О дужини времена коришћења интернета одлучују стручни радници и васпитачи.

Недостајући просторни капацитети и опрема

Према наводима представника у Дому недостаје намештај за дечје собе, рачунари за кориснике, као и довољно новчаних средстава за храну, хигијену и за одећу. Постоји потреба за набавком нових возила, првенствено путничког возила.

И поред значајних инвестиционих улагања у предходном периоду евидентно је да су неопходна и даља улагања у установи у унапређење просторних услова и опреме: замена дотрајалог намештаја, санација купатила, уређење дневног боравка за кориснике, набавка нових рачунара и набавка новог возила.

3.9.4. Установа за децу и младе „Мирослав Мика Антић“

Установа се налази на адреси Радоја Домановића 98, Сомбор и у непосредној је близини Основне школе. Дом се састоји из 3 објекта укупне површине 1748 m² и дворишта површине од 11595 m². Прилаз објекту у коме су смештени корисници је архитектонски приступачан за особе са инвалидитетом, има један спрат и не поседује вертикални транспорт. Просторије имају природно проветравање и осветљење и уграђен систем централног грејања. У претходном периоду су у Установи изведени опсежни радови на објектима: реконструкција кровова, урађена је фасада, замена водоводних цеви, замена радијатора, уграђена је ПВЦ столарија и кречење.

Установу сачињавају објекти:

Објекат А у коме су смештени корисници, располаже са 18 двокреветних соба. У приземљу објекта су: хол, соба за васпитаче која је опремљена канцеларијским намештајем и рачунарском опремом, мокри чвор, дневни боравак у са гарнитурима за седење и телевизорима и собе за кориснике. На спрату су собе за кориснице и простор који се користио за услугу Прихватилишта за децу. У овом објекту су просторије за радно окупациону терапију и радионичарски рад, које су наменски опремљене. Подови су прекривени ламинатом и плочицама. Собе у којима бораве корисници и кориснице су са адекватним намештајем. Једно купатило је постављено за 2 собе. У ходницима испред соба су постављени ципелари за одлагање обуће.

Улаз у објекат је обезбеђен видео-надзором.

Објекат Б се састоји од приземља и једног спрата. У приземљу су смештене: трпезарија, кухиња, учионице, рачунарски кабинет са 9 рачунара и просторија учионице која је предвиђена за теретану. Кухиња је опремљена неопходним апаратима, а у претходном периоду су набављени: нове судо машине, конвактомат, велики фрижидер и нов кухињски инвентар. Трпезарија располаже довољним бројем места за истовремено обедовање свих корисника. На спрату су кацеларије:

директорке канцеларија правника, рачуноводство, канцеларија стручног радника и сала за састанак. Просторије за рад су са одговарајућом канцеларијском опремом и рачунарима. У наведеном објекту су смештени и просторија која има намену магацина за школски прибор и опрему и мокри чвор.

У објекту Ц који је приземне грађе налазе се вешерница, магацини и котларница. Просторије су функционално опремљене.

Структура смештајних капацитета домског смештаја				
Категорија смештаја	Број смештајних јединица	Број места у категорији	Број мушких	Број женских соба
Једнокреветни апартман/гарсоњера				
Двокреветни апартман/гарсоњера				
Вишекреветни апартман/гарсоњера				
Једнокреветна соба				
Двокреветна соба	18	36	9	9
Трокреветна соба				
Четворокреветна соба				
5 - 9 кревета у соби				
Више од 10 кревета у соби				
Укупно	18	36	9	9

Двориште је ограђено и безбедно за боравак корисника. У делу дворишног простора је дечије игралиште, део има намену спортског терена, а у остало је зелена површина са травњацима, дрвећем, цвећем и украсним растињем. У дворишту је постављена салетла и надкривени простор са дрвеним клупама и столицама.

Обиласком установе, стиче се утисак да се изузетно води рачуна о одржавању хигијене корисника, чистоћи простора унутар сва три објекта, као и редовном уређењу зелених површина. Као и за претходно описане просторне капацитете установе за децу и младе, може се констатовати да Дом „Мирослав Мика Антић“ има довољно простора за обављање делатности.

Установа располаже са четири возила (3 путничка и једно комби). Возни парк је дотрајао и захтева значајнија улагања, а једно возило је ван функције.

Из разговора са директорком Дома добијена је информација да је у претходном периоду осим набавке опреме за кухињу, набавке намештаја, набављена и косачица. По питању недостајуће опреме и исказана је потребу и за рачунарском опремом за кориснике и више новчаних средстава за набавку одеће и средстава за хигијену.

Безбедност корисника у установи се обезбеђује путем система видео надзора и уградњом система за дојаву пожара.

Дом располаже интернетом који је доступан и корисницима по 2 сата дневно и 1 сат дневно телефон. Сајт установе није у функцији.

Установа није у потпуности приступачана за кориснике са инвалидитетом.

Недостајући просторни капацитети и опрема

Исказана је потреба за набавком новог путничког возила, што је назначено као приоритетно. Представници установе су мишљења да било би пожељно заменити постојећи комби и обезбедити већа улагања у остала возила.

4. КАПАЦИТЕТИ ЉУДСКИХ РЕСУРСА У УСТАНОВАМА ЗА СМЕШТАЈ ДЕЦЕ И МЛАДИХ БЕЗ РОДИТЕЉСКОГ СТАРАЊА

У овом делу Анализе дат је приказ збирних података о капацитетима људских ресурса за установе: Дом за децу и омладину „Вера Радивојевић“ Бела Црква, Дом за децу и омладину Дечије село „Др. Милорад Павловић“ Сремска Каменица, Дом за децу и омладину „Мирослав - Мика Антић“ Сомбор, Дом за децу и омладину без родитељског старања „Споменак“ Панчево.

4.1. Број и структура запослених

4.1.1 Запослени на услузи домског смештаја

Број радника ангажованих на пружању услуге домског смештаја у периоду од 2019. до 2023. године је са тенденцијом врло благог повећања броја радника који су ангажовани на неодређено (од 107 у 2019. години до 110 у 2023. години) и значајног повећања броја ангажованих на одређено време (од 12 у 2019. години до 21 у 2023. години). Подаци су представљени у графику који следи.

График бр. 4 Подаци о свим ангажованим радницима у установи, на домском смештају према статусу запослених, 2019. - 2023. године

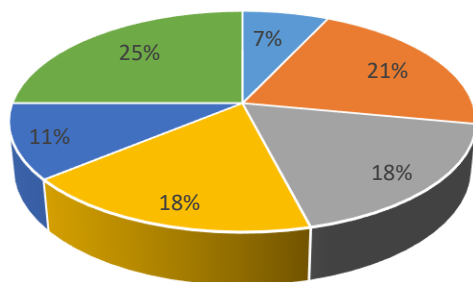

У структури запослених и ангажованих радника на услузи домског смештаја, на крају 2023. године, према врсти радних места највећи удео од 25% имају технички радници, затим стручни радници 21%, стручни сарадници 18% и сарадници имају удео од 18%, финансијско административни радници 11% и руководећи кадар чини удео од 7%, у односу на укупан број запослених.

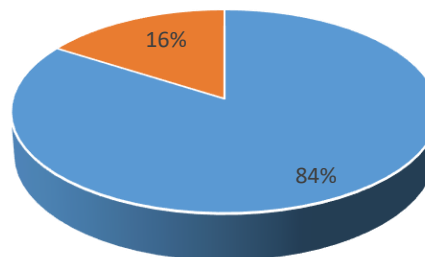
Посматрано према статусу запослених у 2023. години, запослени на неодређено време чине 84%, али значајно је поменути да ипак значајан удео од 16% чине запослени на одређено време, при чему, како је евидентирано из података о кретању броја запослених током периода од 2019. до 2023. године, дошло је до значајног повећања броја запослених на одређено време, што је одраз потребе установа за додатним кадром како би се одржао квалитет рада установа. Указујемо на податак да је међу стручним радницима висок удео запослених на одређено време (18%). Детаљан приказ података о структури кадра према врсти радних места и статусу запослених дат је у прилогу (бр.1) уз ову Анализу.

**Структура запослених према
врсти радних места 31.12. 2023.**

Структура према стаусу запослених 31.12. 2023.

- Руководећи радници
- Стручни радници
- Стручни сарадници
- Сарадници
- Фин-админ
- Технички радници

- Радни однос заснован на неодређено време
- Радни однос заснован на одређено време

4.1.2. Структура кадра према полу

У установама за децу без родитељског старања у структури укупног броја радника према полу, доминира женски пол са 70% удела.

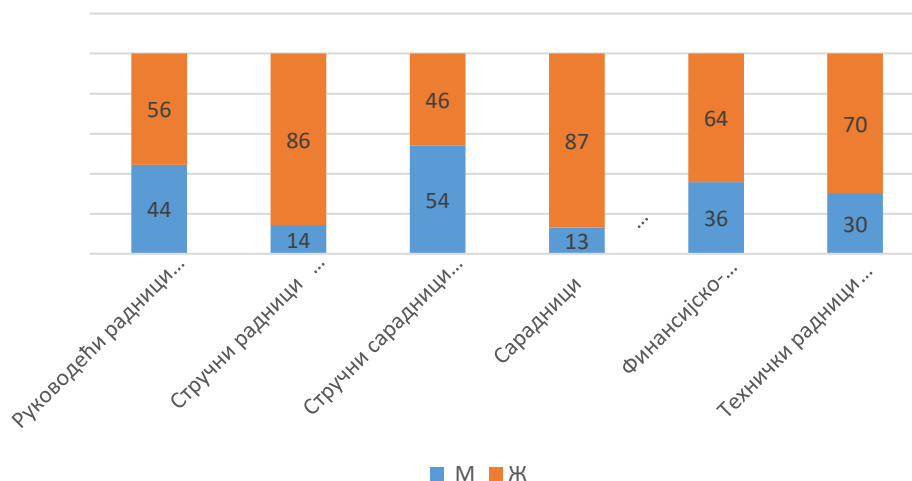
У овој анализи истражени су подаци о полној структури према врсти радних места, као и на управљачким позицијама у овим установама.

Из података о броју запослених у установама за децу без родитељског старања, видимо да је удео жена најмањи на позицији стручних сарадника, конкретно на радном месту васпитача (46% у односу на мушки пол са уделом од 54%), а затим на руководећим местима где је удео жена 56%. На осталим позицијама је већи - на финансијско рачуноводственим пословима 64%, међу техничким радницима 70%, стручним радницима 86% и сарадницима 87%.

Удео жена међу запосленима у систему социјалне заштите је генерално већи у односу на удео мушкараца, што је у складу са општим статистичким показатељима о заступљености жена која је већа на пословима неге и услуга.

Поређења ради, у центрима за социјални рад у АП Војводини, у полној структури укупног броја запослених, женски пол има још значајнији удео од 84%, него што је добијен податак за установе које су обухваћене овом анализом. Што се тиче руководећих позиција, иако процентуална заступљеност жена на руководећим позицијама у центрима за социјални рад износи чак 81%, ипак је најнижа у односу на све друге позиције у центрима (стручни кадар, финансијско рачуноводствени и технички кадар).

График бр. 4 Структура ангажованих радника према радном месту и полу, на дан 31.12. 2023. године (%)

4.1.3. Недостајући број и структура запослених

Из података добијених у овој анализи потврђује се да се све установе за смештај деце и младих суочавају са истим изазовом, а то је на који начин уз актуелан број и структуру запослених адекватно организовати стручни и васпитни рад са децом и младима и одговорити на потребе актуелне структуре корисника на смештају, с обзиром да је на смештају све већи број и удео деце и младих који испољавају проблеме у понашању. Оваква структура корисника захтева више надзора и индивидуалног приступа, како би се превенирале инцидентне ситуације и осигурала пре свега безбедност свих корисника на смештају.

Додатно, указано је од стране свих установа да постоји проблем недостатка понуде квалификованих радника на тржишту рада, пре свега стручног кадра, уз истовремено одсуство мотивисаности за запошљавање и рад у сектору социјалне заштите, с обзиром на карактеристике посла - сменски рад, карактеристике популације са којом се ради, ниво одговорности, висину плате и сл.

4.1.4. Број и структура недостајућег кадра

У табели која следи приказан је број и структура недостајућег кадра у односу на Решења надлежног министарства и Правилнике о унутрашњој организацији и систематизацији радних места установа. Поред тога, дат је и приказ потребе установа за додатним кадром (више од норматива) у погледу броја и структуре запослених, према процени представника установа.

Установа	Број радних места утврђен Решењем Министарства	Број радних места предвиђен Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места	Број упражњених радних места	Структура кадра за упражњена радна места	Додатне потребе установа
Дом за децу и омладину „Вера Радивојевић“ Бела Црква	36	28	3	Возач -1 Финансијско – рачуноводствени извршилац - 1 Стручни радник на пословима васпитача - 1	Службеник за јавне набавке -1 Дефектолог - 1 (олигофренолог) Дечји психијатар -1

Дом за децу и омладину „Споменак“ Панчево	30	За домски смештај - 24 За додатне услуге - 3	3	Возач - 1 Стручни радник на пословима васпитача - 1	Кувар - 1 Помоћни радник у кухињи - 2 Васпитач стручни радник -- 3 Васпитач стручни сарадник - 2 Медицинска сестра - 2 Службеник за јавне набавке- 1 Технички секретар - 1
Дом за децу и омладину „Мирослав Мика Антић“ Сомбор	26	26	1	Помоћни кувар - 1	Медицинска сестра или неговатељица - 4 Портир - 1
Установа за децу и младе „СОС Дечије село др Милорад Павловић“ Сремска Каменица	61	61	4	Руководилац алтернативне службе смештаја - 1 Стручни радник на пословима васпитача - 2 Ноћни чувар - 1	Службеник за јавне набавке -1
Укупно	153	142	11	10	21

4.1.5. Подаци о испуњености структуралних стандарда у погледу броја и структуре запослених

У оквиру ове Анализе установе су нам доставиле податке (изводе из извештаја о самопроцени установа из 2023. године, по контролним листама за пружаоце услуга социјалне заштите), о испуњености структуралних стандарда прописаних у чл. 38. и 45. Правилника о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите, који се односе на основне кадрове и број особља непосредно ангажованог у раду са корисницима.

У даљем тексту следе изводи из извештаја по појединачним установама:

- **Дом за децу и омладину „Вера Радивојевић“, Бела Црква**

„Дом делимично испуњава структуралне стандарде у смислу члана 38. Правилника. Социјални радник је запослен на неодређено време. Дом нема 60% стручних радника у односу укупан број стручних радника и стручних сарадника. Што се тиче радника (чл. 45. Правилника), Установа има довољан број стручних радника и стручних сарадника за дневни рад, међутим нема посебног стручног радника на радном месту ноћни васпитач. Радно место ноћни васпитач није предвиђено Правилником о организацији и систематизацији послова Установе. С обзиром на број корисника у тренутку сачињавања самопроцене (39 корисника на смештају), на основу Правилника о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите, требало би обезбедити два извршиоца на радном месту ноћног васпитача. Васпитачи обављају сменски рад (прва, друга и ноћна смена) и на тај начин се обезбеђује потребан кадар за ноћни рад“.

- **Дом за децу и омладину „Споменак“ Панчево**

„Установа делимично испуњава стандарде. Установа има 7 стручних радника и то 5 васпитача, 1 социјалног радника и 1 психолога што је минимум за организацију стручног рада са корисницима. У односу на решење Министарства за рад запошљавање борачка и социјална питања од 2006 године, установе недостаје 5 извршилаца на радном месту Васпитача, 1 извршилац на радном месту Техничар одржавања одеће, 1 извршилац на радном месту Спремачица, 1 извршилац на радном месту Возач“.

- **Дом за децу и омладину „Мирослав Мика Антић“ Сомбор**

„Установа не поседује 60% стручних радника, од укупног кадра за рад са децом. Тренутна структура васпитног кадра је 8 стручних сарадника и 3 стручних радника. Требало би да буде 7 стручних радника и 4 стручна сарадника“.

- **Установа за децу и младе Дечије село „Др Милорад Павловић“ Сремска Каменица**

„Испуњава структуралне стандарде у складу са Законом о социјалној заштити и Правилником о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите (посебни структурални минимални стандарди члан 44. и 45.)“.

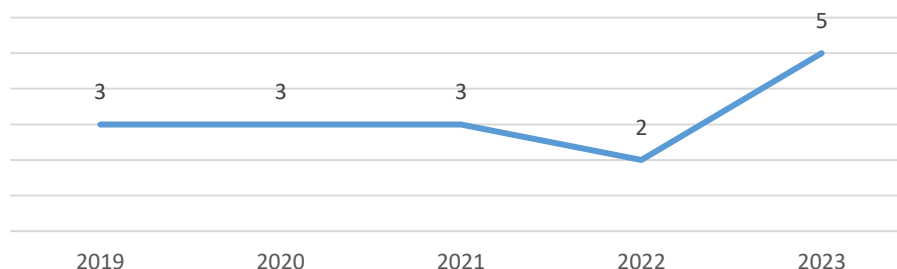
4.2. Запослени на додатним услугама

На пружању услуга прихватилишта и становања уз подршку у Дому „Споменак“ у Панчеву запослено/ангажовано је било од 3 2019, 2020, и 2021. године до 5 радника 2023. године (3 стручна радника, 1 стручни сарадник и 1 технички радник) који се финансирају у складу са Уговором који је потписан са локалном самоуправом. Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места предвиђена су 3 радна места за услугу прихватилишта, док радна места за услугу становања уз подршку нису предвиђена овим правилником. На услузи становања уз подршку уговором о делу је ангажовано двоје запослених: техничко лице са 20 сати и саветник за осамостаљивање са 30 сати ангажовања месечно, који се финансирају у складу са Уговором који је потписан са локалном самоуправом.

По процени директора установе потребе за кадром су: 5 запослених за услугу прихватилишта и 3 за услугу становања уз подршку. Актуелна структура и број запослених није у складу са прописаним стандардима.

Уочава се варирајући број ангажованих радника по различитим основама на додатним услугама које се пружају у оквиру Дома за децу и омладину без родитељског старања „Споменак“ Панчево, од минимално 2 радника 2021. године до максимално 5 колико је било ангажовано 2019. и 2023. године.

График бр. 3 Број радника запослених или ангажованих на пружању услуга прихватилишта и становања уз подршку на дан 31.12. у периоду 2019 -2023, Дом „Споменак“ Панчево

4.3. Стручно усавршавање запослених

4.3.1. Обученост запослених - приказ стручног усавршавања запослених релевантних за рад са децом и младима у претходном периоду (3 године)

На основу података прикуљених упитником може се закључити да су стручним усавршавањем у установи најчешће обухваћени стручни радници. Знатно ређе се стручни сарадници и сарадници упућују на едукације и обуке релевантне за непосредан рад са децом и младима. У складу са малим износом финансијских средстава које установе имају на располагању за стручно усавршавање, критеријум за избор конкретних обука на које се упућују запослени, према речима појединих руководиоца установа, често је тај да су бесплатне за установу, а знатно ређе је реч о обукама које су у складу са исказаним потребама за обукама и едукацијама тј. у складу са планом стручног усавршавања установе.

Табела бр. 1 Едукације и акредитоване обуке које су стручни радници, стручни сарадници и сарадници похађали у предходних 3 година, а релевантне су за пружање услуге:

Установа	Назив едукације/обуке	Број стручних радника	Број стручних сарадника	Број сарадника
„ Вера Радивојевић“ Бела Црква	1. „Основна обука за рад са ЛГБТ популацијом у систему социјалне заштите“.	3	/	/
	2. „Етика и интегритет“	4	7	/
	3. „Емоционална писменост“	2		
	4. Орган старатељства као непосредни старатељ, норматива, пракса, недоумице“	1	/	/
	5. „Примена знања и вештина радницима у социјалној заштити о подршци деци и младима у периоду туговања“	2	/	/
	6. „Заштита права детета“.	1	/	/
„Споменак, Панчево	1. Едукација без провере знања "Обука за стручњаке у области малолетничког правосуђа -мултидисциплинарни приступ индивидуалној процени деце у контакту са законом	2		
	2. Едукација без провере знања "Ментално снажни и себи важни"	2		
	3. Едукација без провере знања "Позитиван приступ у раду са децом и младима са проблемима у понашању"	5		1
	4. Едукација без провере знања "Посебно осетљива деца у контакту са законом и пружање психолошке и правне подршке"	2		
„Мирослав Мика Антић“ Сомбор	1. Ефикасни односи са јавношћу и значај информисања у систему социјалне заштите	2	0	0
	2. Развој знања и вештина запослених у социјалној заштити о подршци деци и младима у периоду туговања	3	/	/
	3. Базични концепти за алтернативну подршку у кризи	1		
„ Др Милора Паловић“ Сремска Каменица	1. Развој знања и вештина запослених у социјалној заштити о подршци деци и младима у периоду туговања" КСЗ; 2023.	7		
	2. Вођење случаја"	3	3	
	3. Деца, жртве сексуалног насиља	4	4	
	4. „MINI PRIDE“ програм за хранитеље и усвојитеље	13	21	19

	5.Три едукације о раду са децом из система социјалне заштите („Витези осмећа“) 2021.	3		
	6.Вештине у раду са корисницима соц.заштите, Мотивационо интервјуисање (две едукације)	7	3	
	7.Позитиван приступ у раду са децом и младима са проблемима у понашању; 2022.	3	3	
	8.„План сталности“ (ПЗСЗ) 2021.	4		
	9.„Обука пружаоца услуга социјалне заштите за рад са децом проблематичног и агресивног понашања“	2	2	
	10.Систем бодовања и нивоа (основе програма)		2	5
УКУПНО		76	45	25

Када је реч о обукама и стручном усавршавању у области родне равноправности, дискриминације и репродуктивног здравља у 2 установе за децу и младе без родитељског старања стручни радници, стручни сарадници и сарадници у протекле три године нису похађали обуке на наведене теме, док је у друге две установе број едукација и стручних радника обухваћен овом темом мали. Подаци приказани у табели указују да није препознат значај тема из области родне равноправности и дискриминације.

Табела бр 2 Обуке, семинари, радионица и други видови стручног усавршавања на тему родне равноправности, дискриминације, репродуктивног здравља и сл.

Установа	Назив едукације/обуке	Број стручних радника	Број стручних сарадника	Број сарадника
„ Вера Радивојевић“ Бела Црква	/	/	/	/
„Споменак„ Панчево	1.Међународна конференција "Установе социјалне заштите резиденцијалног типа. Стваран живот корисника у светлу остваривања људских права"	1		
	2.Међународна конференција "Друштвене и родне норме и насиље у школама-резултати регионалног истраживања"	1		
	3.Трибина "Утицај савременог друштва на породичне вредности и традицију"	1		
„Мирослав Мика Антић“ Сомбор	/	/	/	/
„ Др Милора Паловић“ Сремска Каменица	1.Светски дан контрацепције" (учесник , презентација) .	1		
	2.Округли сто „Управљање ризицима по здравље и безбедност запослених и корисника;		3	
	3.„Промена је у нама" –Црвена линија (Људска права, ХИВ, недискриминативни приступ)	1		
УКУПНО		5	3	

Увидом у каталог⁴ акредитованих програма обуке у систему социјалне заштите може се констатовати да постоји веома мали број програма обуке у вези са родном равноправношћу и оне су углавном усмерене на родно засновано насиље. Неки од ових обука су на пример: Едукација младих као метод превенције партнерског

⁴ База акредитованих програма обуке Републичког завода за социјалну заштиту

насиља; Родно засновано насиље и заштита деце од насиља; Идентификација, помоћ и заштита мушких жртава трговине људима, Напредни тренинг за рад са сексуалним и родним мањинама и њиховим породицама у систему социјалне заштите. Из претходно наведених података видљиво је да запослени у домовима за децу без родитељског старања наведене обуке нису предвидели планом стручног усавршавања, нити похађали, што говори да није препознат значај тема из области родне равноправности и дискриминације.

4.3.2 План стручног усавршавања, недостајућа знања и вештине и исказане потребе за стручним усавршавањем

Анализа планова стручног усавршавања четири дома за децу без родитељског старања указује на проблем веома ниског износа финансијских средстава које се планирају за ове намене. У једној од установа, у финансијском плану не постоје средства за стручно усавршавање запослених („Споменак“), док у установи Дом „Мирослав Мика Антић“ планирана средства за стручно усавршавање износе само 1.830 динара.

Према речима руководиоца већине установа, разлог за овакво планирање је ограничен буџет установа, односно стављање приоритета у буџету на задовољење основних потреба деце и младих на смештају (комунални трошкови, исхрана, обућа и одећа и сл). Такође, планом стручног усавршавања, управо из разлога ограничених финансијских средстава, приоритет је стручно усавршавање стручних радника, али не стручних сарадника и сарадника који нису обухваћени обавезним лиценцирањем тј. остваривањем одређеног броја бодова у циљу обнављања лиценце за основе стручне послове у социјалној заштити.

Само у једној од установа (Дому Дечје село „Др Милорад Павловић“) планирана су средства за стручно усавршавање запослених вишеструко већа у односу на све друге установе (435.000 динара).

Анализа тема планираних обука указује да је у све четири установе приоритет стављен на стручно усавршавање у области непосредног рада са децом и младима са тешкоћама у развоју, пре свега деце са поремећајем у понашању, проблемима у менталном здрављу, са агресивним понашањем и сл.

Назив установе	Планирана финансијска средства	Назив обуке, семинара, радионице и других видова стручног усавршавања	Број стручних радника	Број стручних сарадника	Број сарадника
„ Вера Радивојевић“ Бела Црква	30.000 динара	1.Методe и технике васпитног рада са децом и младима без родитељског старања; Методe и технике васпитног рада са децом и младима са сметњама у развоју	3	/	/
		2.Јавне набавке, заштита права детета, радни односи	1	/	/
„Споменак“, Панчево	Нема планираних средстава	1.Преговарање са тешко сарадљивим корисницима	7	/	/
„Мирослав Мика Антић“ Сомбор	1.830 динара	1.Подршка развоју животних вештина за социјалну интеграцију младих	Нема података о броју запослених		
		2.Развој животних вештина код младих у институцијама			
		3.Вештине комуникације и посредовања у сукобима			
		4.Рад са децом и младима			

		на пољу менталног здравља			
		5. Индивидуални планови			
		6. Синдром сагоревања код професионалаца у социјалној заштити			
		7. Групни рад и рад са групом			
Др Милора Паловић Сремска Каменица	435.000 динара (285.000 за обуке и семинаре и 150.000,00 за стручну литературу)	Подстицање просоцијалног и превенција агресивног понашања младих	4	2	
		„ Умем боље“ 1- рад са младима са агресивним понашањем	2	2	
		Унапређивање капацитета стручних радника социјалне заштите за заштиту деце од насиља и злоупотребе путем интернета	3	2	
		Преговарање у социјалном раду са тешко сарадљивим корисницима	4	1	

4.3.3. Недостајућа знања и вештине

На питање у упитнику о недостајућим знањима и вештинама стручних радника, стручних сарадника и сарадника, како би се на најбољи могући начин одговорило на потребе деце и младих на смештају, установе су дале следеће одговоре приказане у табели:

Назив установе	Недостајућа знања и вештине стручних радника, стручних сарадника и сарадника
„Вера Радивојевић“ Бела Црква	Рад са децом и младима са проблемима у понашању; Рад са децом са сметњама у развоју; Припрема и подршка за осамостаљивање младих
Мирослав Мика Антић Сомбор	Едукације из области поремећаја понашања деце и младих
„Др Милора Паловић“ Сремска Каменица	Менталном здравље и тешкоће у области менталног здравља деце и младих; Упознавање са различитим улогама и актерима у систему социјалне заштите ; Методологија вођења случаја;
„Споменак,, Панчево	Рад са децом са проблемима у понашању, рад са децом са проблемом агресивности, вршњачко насиље, самоповређивање – усвајање конкретних техника и вештина рада

Приказани подаци у табели указују да се у сва четири дома за децу и младе без родитељског старања као недостајућа знања и вештине идентификују рад са децом и младима са тешкоћама, тј. сметњама у развоју, проблемима у понашању тј. промемблима у области менталног здравља. Исказане потребе за стручним усваршавањем у директној су вези са актуелном структуром корисника у овим домовима, где чак 48% деца и младих има сметње или тешкоће у развоју, а актуелно чак 51 детету/младој особи је прописана терапија од стране психијатра.

5. ТЕШКОЋЕ УСТАНОВА У ОРГАНИЗАЦИЈИ РАДА, СТРУЧНОГ И ВАСПИТНОГ РАДА СА КОРИСНИЦИМА

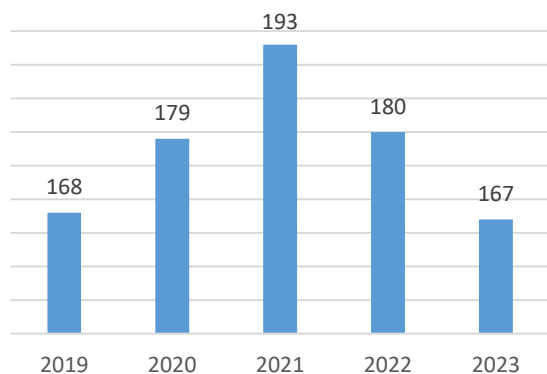
Све установе суочавају са изазовом да уз актуелан број и структуру запослених адекватно организују стручни и васпитни рад са децом и младима имајући у виду потребе свих корисника на смештају и све већи удео деце и младих који испољавају проблеме у понашању. У даљем тексту дајемо приказ узрасне и полне структуре корисника и по врстама сметњи у развоју и процењеном степену потребне подршке.

Кретање броја корисника домског смештаја и структура корисника

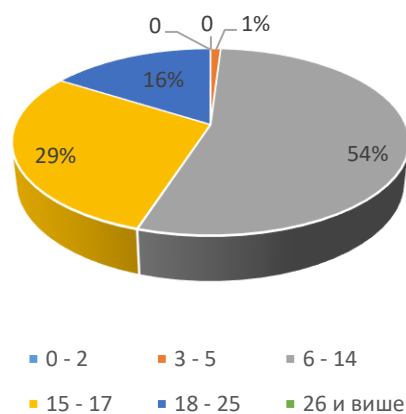
Кретање укупног броја деце и младих на смештају у претходних пет година варира, без јасне тенденције смањења њиховог броја, имајући увиду да је ово било за очекивати у складу са стратешким циљевима деинституционализације.

Укупан број корисника смештаја на дан 31.12.2023. године је 167 деце и младих. Највећи број корисника је узраста између 6 и 14 година и износи 54%, следи група корисника узраста од 15 до 17 година 29%. Узрасна групација 18 до 25 чине 16%. Дакле, важно је истаћи да чак 45% корисника на смештају чине млади – узраста од 15 до 26 година. Најмање заступљена је група деце узраста између 3 до 5 година са 1% . Деца до 3 године нису корисници услуге домског смештаја.

Кретање броја корисника 2019. -2023.

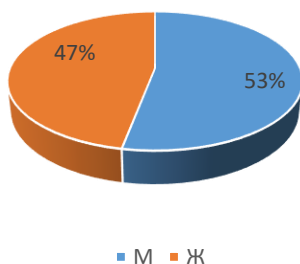

Структура корисника по узрасту, 2023.

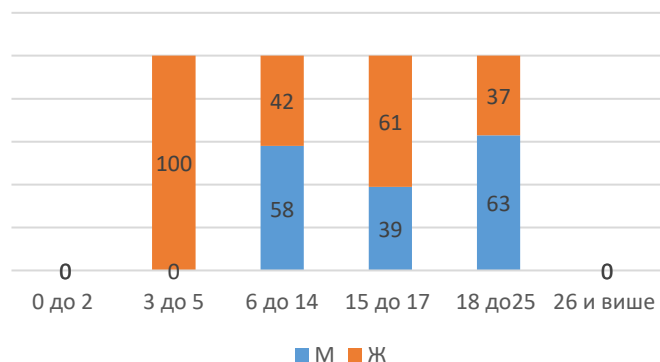

Од укупног броја корисника 53% су мушког пола, а 47% су женског пола. У структури по полу и узрасту удео мушког пола је већи у две узрасне групације: 6 - 14 и 18 - 25, док је удео женског пола већи на узрасту 15 -17 и 3 - 5 (у овој узрасној групацији је само 1 девојчица).

Структура по полу, 2023.

Структура по полу и узрасту, 2023.

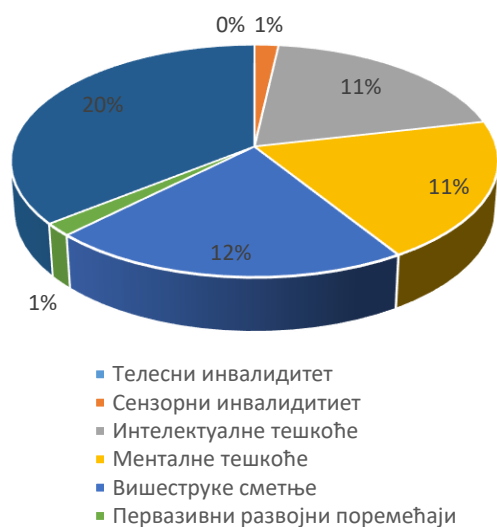

Од укупног броја корисника смештаја, 81 деце и младих је са неком врстом сметње у развоју/инвалидитета, што износи чак 48% од укупног броја на смештају (стање на дан 31.12.2023. године).

Подједнака је заступљеност броја деце са интелектуалним и менталним тешкоћама и деце и младих са вишеструким сметњама које карактерише присуство 2 или више сметњи. Удео деце са интелектуалним тешкоћама је 11%, менталним сметњама 11% и вишеструким сметњама 12%. Евидентира се и значајан удео од 20% корисника са неким другим неспецификованим сметњама.

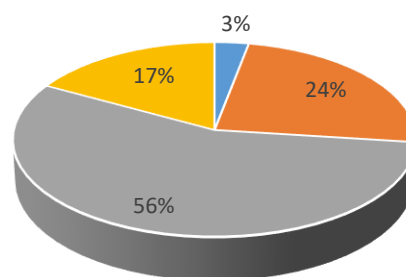
У структури корисника према степенима подршке највећи удео од 56% су корисници 3. степена подршке.

Корисници према врстама сметњи у развоју, 2023

Корисници према степенима подршке, 2023

■ 1. степен подршке ■ 2. степен подршке
■ 3. степен подршке ■ 4. степен подршке

Кроз упитник у оквиру ове анализе додатно су прикупљени подаци о броју корисника који имају дијагностикован поремећај у понашању и који су под психијатријском терапијом. На смештају у домовима укупно је 57 деце и младих са дијагностикованим поремећајем у понашању, од чега 53 је под психијатријском терапијом, што је око трећине укупног броја деце (33%).

Назив установе	Број корисника на смештају	Број корисника са дијагностикованим поремећајем у понашању	Број корисника под психијатријском терапијом
Дом за децу и омладину „Вера Радивојевић“, Бела Црква	35	11	11
Дом за децу и омладину „Споменак“, Панчево	26	15	17
Дом за децу и омладину „Мирослав Мика Антић“, Сомбор	24	14	13
Дом за децу и омладину Дечије село „Др Милорад Павловић“, Сремска Каменица	87	17	12
Укупно	172	57	53

Деца и млади са поремећајем у понашању имају потребу за интензивнијим радом, индивидуалним приступом и континуираним надзором, што уз расположиве људске ресурсе у установама отежава рад и утиче на квалитет стручног и васпитног рада. Деца која су под психијатријском терапијом имају потребу за континуираним контролама и надзором надлежних здравствених установа, односно лекара. Поједине установе (Дом за децу и омладину „Вера Радивојевић“, Бела Црква и Дом за децу и омладину „Мирослав Мика Антић“ Сомбор) имају тешкоће у вези са обезбеђивањем здравствене заштите с обзиром да се установе налазе у местима где потребу за лечењем у секундарним и терцијалним здравственим установама није могуће обавити у ближем окружењу, већ у већим градовима што изискује путовања, пратњу и самим тим додатна новчана средства и људске ресурсе. За кориснике из поменуте две установе контроле код надлежних дечијих психијатара обављају се у Клиничком центру у Новом Саду. За разлику од две поменуте установе, Дом за децу и омладину „Споменак“ у Панчеву и Установа за децу и младе Дечије село „Др Милорад Павловић“ Сремска Каменица, не сусрећу се са овим проблемом и редовне контроле и прегледи код дечијих психијатара се одвијају у надлежним здравственим установама у Београду и Новом Саду.

Све установе (изузимајући Дечије село „Др Милорад Павловић“ које у кадровској структури има неговатељице) истакле су потребу за запошљавањем неговатељица, што би значајно олакшало организацију посла у том смислу што би ресурси стручних радника и стручних сарадника могли да се растерете послова неговатељица и у већој мери да буду усмерени на конкретан стручни и васпитни рад.

Значајне изазове у раду представљају агресивно понашање корисника и у односу на друге кориснике и у односу на запослене, самоповређивање, самовољно напуштање установе од стране корисника, с тим у вези инциденти који се дешавају у локалној заједници, дужа одсуства из установе (бекства) корисника, нередовно похађање школе, ризично сексуално понашање девојчица, заснивање ванбрачних заједница што је карактеристично такође за девојчице. Истакнут је и проблем дијагностификовања зависности од ПАС и лечења зависности на ПАС, као и реализације васпитне мере посебне обавезе укључивања у појединачни или групни третман у одговарајућој здравственој установи или саветовалишту.

У две од четири анализиране установе (Дом за децу и омладину „Вера Радивојевић“, Бела Црква, Дом за децу и омладину Дечије село „Др Милорад Павловић“, Сремска Каменица), се примљује као метод рада са децом и младима Систем бодовања и нивоа (СБН). Он представља третмански приступ тј. облик бихејвиор менаџмент програма базиран на принципима теорије социјалног учења. Усмерен је на изградњу жељених и смањивање нежељених облика понашања.

У табели која следи приказан је број запослених који су у непосредном раду са корисницима (укључујући поред стручних радника и стручних сарадника и сараднике/неговатељице). Имајући у виду да организација рада у установама подразумева 24 часовни надзор, рад у сменама током целе године, приказани број запослених у непосредном раду са децом није довољан да задовољи потребе актуелне структуре корисника која захтева интензиван третман и индивидуални приступ.

Број запослених у непосредном раду са корисницима, 31.12.2023.

Назив установе	Бр корисника	Бр стручних радника	Бр стручних сарадника	Бр сарадника	Укупно радника у непосредном раду
Дом „Вера Радивојевић“, Бела Црква	35	5	6	2	13
Дом „Споменак“, Панчево	24	10	1	0	11
Дом „Мирослав Мика Антић“, Сомбор	19	4	8	0	12
Дом „Дечије село др Милорад Павловић“, Сремска Каменица	89	9	9	21	39
Укупно	167	28	24	23	62

Интерна евалуација услуге домског смештаја

Све четири анализиране установе интерну евалуацију спроводе кроз испитивање задовољства корисника услугом, упитником посебно креираном за те намене. Резултати испитивања задовољства деце и младих на смештају показују да су најчешће генерално задовољни услугом која им се пружа у Дому, такође најчешће су задовољна, ређе делимично задовољна односом васпитача према њима, а такође чешће изражавају задовољство активностима и садржајима који су им понуђена у установи или локалној заједници.

Када су у питању предлози и притужбе деце и младих на смештају оне су разноврсне, различите у појединачним установама и односе се на: област исхране (тражи се промена јеловника, више грицкалица, слаткиша, инстант јела, промене сатнице оброка или начина припреме оброка); област слободних активности (желе већи број рачунара, интернет и кабловску тв мрежу, више играчака, мрежу за одбојку, опрему за спортску салу, више екскурзија и излета, кућне љубимце, музички студио, сони плејстејшн, билијар, мобилни телефон и сл.); област просторних услова и опреме (нов или бољи намештај и опрема у собама); промене у Кућном реду (померање времена устајања, продужење времена за изласке увече и сл); однос са вршњацима (више разумевања и мање конфликта); однос са васпитачима (више индивидуалне пажње и разумевања и подршке деци када је она потребна).

У теренским обиласцима све четири установе и у разговору са представницима Домске заједнице као и деце и младих на смештају стручни тим ПЗСЗ имао је прилике да разговора о горе наведеним темама. У разговору корисници изражавају генерално задовољство условима живота у дому и односом запослених према њима и наводе предлоге и потребе за унапређењем услуге, а који су и наведени у резултатима испитивања задовољства корисника.

6. ЗАКЉУЧЦИ

- Укупни капацитет домског смештаја у установама за смештај деце и младих на територији АП Војводине⁵, предвиђен Уредбом, је 272 места, а просечна попуњеност капацитета у односу на прописани, у протеклих пет година, од 2019. до 2023. године, износила је 65%.
- Током 2023. године у све четири установе поднето је 220 захтева за смештај а реализовано 28 пријема. Дисбаланс броја упућених и реализованих захтева је у директној вези са карактеристикама корисника за које је упућен захтев за

⁵ Анализом су обухваћене 4 које пружају услугу домског смештаја деци и младима без родитељског старања: Дом за децу и омладину „Вера Радивојевић“ Бела Црква, Дом за децу и омладину Дечије село „Др Милорад Павловић“ Сремска Каменица, Дом за децу и омладину „Мирослав Мика Антић“ Сомбор и Дом за децу и омладину без родитељског старања „Споменак“ Панчево.

смештај. Значајан број захтева за пријем односио се на децу и младе који имају теже облике поремећаја у понашању, на чије потребе установе не би могле адекватно да одговоре.

- Укупни капацитет за додатне услуге за све четири анализирани установе по Уредби износи 198, али је искоришћеност ових капацитета веома мала. Услуге социјалне заштите актуелно се пружају у оквиру само једне од укупно четири установе - у Дому „Споменак“ у Панчеву. У оквиру ове установе пружа се услуга Прихватилишта за децу и младе, капацитета 8 и услуга Становања уз подршку за младе који се осамостаљују, капацитета 15. Установа нема лиценце за пружање наведених услуга. Просечна попуњеност капацитета обе услуге у периоду од 2019. до 2023. године била је на око трећини од капацитета, за Прихватилиште процентуално је износила 37%, а за Становање уз подршку 33%.
- У претходном периоду у оквиру две установе пружана је услуга прихватилишта: у Дому „Вера Радивојевић“, Бела Црква услуга прихватилишта за жене и децу жртве насиља у породици и у Дому „Мирослав Мика Антић“ у Сомбору прихватилиште за децу. Пружање услуга прекинуто је из финансијско-административних разлога, односно недовољне сензибилисаности локалних самоуправа и спремности да наставе финансирање услуга. У оквиру Дома Дечије село „Др Милорад Павловић“ Сремска Каменица у континуитету се реализују као програмске активности услуга Породичног сарадника и Становања уз подршку, док је у Дому „Мирослав Мика Антић“ Сомбор у току 2023. године реализована краткорочна програмска активност на подршци младима који су напустили установу. Може се закључити да је у наредном периоду неопходно радити на успостављању одрживих услуга у складу са предвиђеним капацитетима за додатне услуге, за шта је неопходно сачинити конкретне планове трансформација установа, радити на сензибилизацији локалних самоуправа за успостављање услуга и укључивању установа у стратешко планирање социјалне заштите на локалном и регионалном нивоу.
- У сарадњи са организацијама и појединцима из локалне заједнице и шире, у установама се реализују различите програмске активности које за циљ имају подршку деци и младима на домском смештају и унапређење квалитета услуге домског смештаја. Програми се односе на: подршку деци и младима у учењу; организован боравак деце ван установе: летовања, зимовања, излете, учешће на различитим манифестацијама; укључивање у спортске и рекреативне активности; креативне активности и радионице; стипендирање и други облици подршке деци и младима при осамостаљивању и усвајању животних и професионалних вештина. У организовању додатних програмских активности посебно се истичу Дом Дечје село „Др Милорад Павловић“ и Дом „Вера Радивојевић“ у Белој Цркви. За развој програмских активности у друге две установе неопходна је подршка у тешњем повезивању са институцијама и организацијама у локалној заједници.
- У даљој перспективи свог развоја, установе процењују да имају капацитете за пружање следећих услуга: Дом „Вера Радивојевић“ у Белој Цркви за пружање услуге Прихватилишта и смештаја деце и младих из угрожених група и деце са инвалидитетом (имајући у виду да је један од објеката опремљен према стандардима приступачности), у сврху организовања спортско – рекреативних садржаја (излета, дечијих кампова и сл.). Дом „Споменак“ у Панчеву има капацитет да настави са пружањем услуге Прихватилишта за децу и младе и Становања уз подршку за младе у процесу осамостаљивања, а поред две наведене услуге, и за трансформацију у правцу специјализоване установе за децу и младе са поремећајем у понашању. Перспективе даљег развоја Дома „Мирослав Мика Антић“ би по процени директорке Дома требало да иду у правцу специјализације установе за смештај деце без родитељског старања и деце са сметњама у развоју, али нижег календарског – основношколског

узраста. Дом Дечије село "Др Милорад Павловић" препознаје да има капацитет за успостављање Центра за децу и породицу као пружаоца више услуга усмерених на децу, младе и породицу. Такође, установа има капацитет за наставак пружања услуге Породичног сарадника и успостављање услуге Становања уз подршку за младе.

- Сва четири дома за децу и младе немају лиценце за пружање услуге домског смештаја, као ни лиценце за додатне услуге које пружају.
- У складу са прописаним начином финансирања установа за децу и младе, највећи удео у буџету установа чине приходи из буџета Републике Србије у износу од преко 305 милиона динара. Међутим, значајан удео чине и приходи из буџета АП Војводине, која је у 2023. години за ове четири установе издвојила више од 110 милиона динара, што чини четвртину укупних буџета установа. Средства из буџета АП Војводине углавном су била у сврху инвестиционих улагања, усмерена за унапређење просторних услова, реновирање објеката установа и набавку нове опреме.
- Осим Дома „Вера Радивојевић“ у Белој Цркви, преостале три установе имале су дуговања на дан 31.12.2023. године у укупном износу од преко 30 милиона динара. Према подацима достављеним од стране установа, ова дуговања управо су по ставкама где су установе навеле недостајућа средства у буџету, а то су за: набавку намирница, средстава за хигијену, енергенте и комуналне услуге.
- Све установе су смештене на одговарајућој локацији (насељено место, доступност јавног превоза). Установе поседују довољно зелених површина.
- Све установе имају просторне услове за пружање услуге домског смештаја у складу капацитетом броја корисника прописаним Уредбом о мрежи установа.
- У три од четири установе (Дом за децу „Вера Радивојевић“ Бела Црква, Дом за децу „Мирослав Мика Антић“ Сомбор и Дом за децу „Споменак“ Панчево) постоје просторни капацитети који се актуелно не користе.
- Све установе имају возни парк од најмање 2 возила, али је у свим установама са изузетком Дома Дечије село „Др Милорад Павловић“, возни парк дотрајао и потребно је његово обнављање.
- У свим установама је организована противпожарна заштита, а само у једној установи (Дому „Вера Радивојевић“) нису инсталирани дојављивачи пожара. У 3 установе су постављене безбедносне камере осим у Дому Дечије село „Др Милорад Павловић“.
- Све установе располажу интернет мрежом која је на располагању запосленима и корисницима, с тим да се од установе до установе разликује временско ограничење коришћења интернета за кориснике.
- Изузимајући Дом у Белој Цркви, све остале установе не ажурирају редовно своје веб сајтове и не промовишу установу и своје активности на овај начин.
- У односу на специфичне потребе дечака и девојчица ни једна од установа није исказала потребе у погледу простора, опреме, намештаја, хигијене и сл.
- Установе су исказале следеће потребе у погледу простора, опреме и финансијских средстава:
 - 1) Дечије село „Др Милорад Павловић“: установа располаже довољним просторним капацитетом за обављање активности и једино што недостаје је мања спортска сала, исказана је потреба за новим возилима за услугу Породични сарадник, што је унето у План и Програм рада Установе за 2024. годину.
 - 2) Дом „Вера Радивојевић“: набавка новог путничког возила са 5 седишта, потребно је и више финансијских средстава у циљу израде материјала за промовисање рада.
 - 3) Дом „Споменак“ Панчево: недостаје намештај за дечје собе, рачунари за кориснике, као и довољно новчаних средстава за храну, хигијену и за одећу. Постоји потреба за набавком нових возила, првенствено путничког возила. И поред значајних инвестиционих улагања у предходном периоду

евидентно је да су неопходна и даља улагања у унапређење просторних услова и опреме: замена дотрајалог намештаја, санација купатила, уређење дневног боравка за кориснике.

- 4) Дом „Мирослав Мика Антић“ Сомбор: исказана је потреба за набавком новог путничког возила, што је назначено као приоритетно. Представници установе су мишљења да било би пожељно заменити постојећи комби и обезбедити већа улагања у остала возила.
- У анализирана четири дома, на дан 31.12.2023. године запослено је било укупно 110 радника, од чега 70% женског пола. У периоду од претходних пет година, запажа се незнатно повећање броја радника ангажованих на неодређено време, а значајније повећање ангажованих на одређено време, при чему, указујемо и на податак да је међу стручним радницима у 2023. години висок удео запослених на одређено време који износи 18%. Све наведено указује да установе имају потребу за додатним кадром како би се квалитет рада одржао.
 - У структури радника према врсти радних места на крају 2023. године, највећи удео од 25% имали су технички радници, стручни радници су заступљени са уделом од 21%, стручни сарадници 18%, сарадници са 18%, финансијско административни радници 11% и руководећи кадар чинио је удео од 7%. У две од четири установе, удео стручних радника је мањи од 60% у односу на на укупан број запослених стручних радника и стручних сарадника, што показује неусклађеност са прописаним стандардима који се односе на кадрове.
 - Уколико поредимо број радника који је у непосредном раду са корисницима - стручних радника, стручних сарадника и сарадника/неговатељица (62) са бројем корисника на смештају (167), добијамо податак о односу који износи приближно 3 детета по једном раднику. Међутим, имајући у виду да организација рада у установама подразумева 24 часовни надзор и рад у сменама током целе године, у пракси - на дневном нивоу, однос броја деце и броја запослених у непосредном раду са децом је вишеструко већи, односно указује на недовољан број запослених у непосредном раду са корисницима, посебно имајући у виду потребе актуелне структуре корисника за индивидуалним приступом и интензивним третманом.
 - Из података добијених у овој Анализи потврђује се да се све установе за смештај деце и младих суочавају са изазовом да уз актуелан број и структуру запослених на домском смештају, адекватно организују стручни и васпитни рад и одговоре на потребе актуелне структуре корисника. Укупан број радних места утврђен Решењем Министарства за све четири установе износи 153 радних места, док је број радних места утврђен правилницима о унутрашњој организацији и систематизацији радних места установа 142. Актуелно је упражњено 11 радних места, од чега за чак 5 стручних радника. Поред наведених упражњених радних места, установе су исказале и потребу за додатним кадром како би се унапредио квалитет рада и одговорило на потребе деце и младих на смештају. У структури додатно потребног кадра истиче се потреба за васпитачима/стручним радницима, медицинским сестрама/неговатељицама и службеницима за јавне набавке.
 - На пружању додатних услуга прихватилишта и становања уз подршку у Дому „Споменак“ у Панчеву 2023. године запослено/ангажовано је било 5 радника (3 стручна радника, 1 стручни сарадник и 1 технички радник), који се финансирају у складу са Уговором који је потписан са Градом Панчево. Актуелан број и структура ангажованог кадра није у складу са Правилником о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите.
 - Стручно усавршавање стручних радника, стручних сарадника и сарадника у домовима за децу и младе без родитељског старања условљено је износом финансијских средстава које установама стоје на располагање за ову намену. Све четири установе имају сачињен план стручног усавршавања у којима је

приоритет дат обукама и едукацијама из области непосредног рада са децом са сметњама у развоју и децом са поремећајем у понашању, а као одговор на актуелне потребе установа и актуелну структуру корисника. У три од укупно четири установе износ средстава у финансијском плану установе за стручно усавршавање запослених за 2023 годину је веома низак: на пример у Дому „Споменак“ нису планирана средства за ове намене, а у Дому „Мирослав Антиће Мика“, она износе само 1.830 динара. С обзиром на недовољна финансијска средства за стручно усавршавање већина установа приоритет даје стручном усавршавању стручних радника, док су обукама знатно ређе обухваћени стручни сарадници и сарадници. Само у Дому Дечје село „Др Милорад Павловић“ планирана су значајна финансијска средства и у складу са тим већи је и обухват обукама како стручних радника, тако и стручних сарадника и сарадника.

- У сва четири дома препознају се потребе за додатним стручним усавршавањем запослених у областима рада са децом и младима са сметњама у развоју, проблемима у понашању и генерално проблемима менталног здравља, што је директан одраз потреба запослених да на професионалан начин одговоре специфичним захтевима актуелне структуре корисника у овим домовима.
- Када је реч о обукама и стручном усавршавању у области родне равноправности, дискриминације и репродуктивног здравља, у две установе за децу и младе без родитељског старања стручни радници, стручни сарадници и сарадници у протекле три године нису похађали обуке на наведене теме, док је у друге две установе број едукација и стручних радника обухваћен овом темом мали. Закључујемо да је од стране установа недовољно препознат значај тема из ових области, при чему се и увидом у Каталог акредитованих програма обука у систему социјалне заштите види да је понуда програма у вези са родном равноправношћу мала и усмерена пре свега на родно засновано насиље. Родна равноправност и превенција родно заснованог насиља су теме које би требало да буду више заступљене у стручном усавршавању и у директном раду са децом и нарочито младима, имајући у виду присуство проблема као што су рано ступање у сексуалне односе, ризичне односе, промискуитет, рани бракови итд, а који се често јављају када су питању млади на смештају, нарочито девојчице и девојке.
- Иако је било очекивано у складу са стратешким циљевима деинституционализације, анализа кретања укупног броја деце и младих на смештају у току претходних пет година не показује тенденцију смањења њиховог броја. Укупан број корисника смештаја на дан 31.12.2023. године је 167 деце и младих. Највећи број корисника је узраста између 6 и 14 година и износи 54%, чак 45% корисника на смештају чине млади – узраста од 15 до 26 година.
- У структури корисника доминирају деца и млади са сметњама у развоју/инвалидитетом, са чак 48% у односу на укупан број на смештају, а додатно прикупљени подаци говоре да је на смештају 57 деце и младих са дијагностикованим поремећајем у понашању, од чега је 53 под психијатријском терапијом, што је око трећине укупног броја деце (33%). Деца и млади са сметњама у развоју/инвалидитетом и менталним сметњама, имају потребу за интензивнијим радом, индивидуалним приступом и континуираним надзором, што уз расположиве људске ресурсе у установама отежава рад и утиче на квалитет стручног и васпитног рада. Деца са поремећајем у понашању која су под психијатријском терапијом имају потребу и за континуираним контролама и надзором надлежних здравствених установа, односно лекара. Анализа је показала да поједине установе имају тешкоће у вези са обезбеђивањем здравствене заштите с обзиром да се налазе у местима где потребу за лечењем у секундарним и терцијалним здравственим установама није могуће обавити у ближем окружењу, већ у

већим градовима што изискује путовања, пратњу и самим тим додатна новчана средства и људске ресурсе.

- У две од четири анализирани установе примењује се као метод рада са децом и младима Систем бодовања и нивоа (СБН). Поред примене овог Програма, потребно је развијати и уводити нове и другачије програме рада и третмана деце и младих, посебно имајући у виду специфичне потребе и проблеме свих корисника на смештају, а приоритетно је потребно размотрити увођење програма третмана за децу са поремећајима у понашању.
- Све анализирани установе истакле су исте изазове у раду са корисницима који произилазе из специфичности актуелне структуре корисника на смештају. Могућности за унапређење стручног рада представници установа виде кроз подршку која би подразумевала стварање услова да се корисници установа у већој мери укључују у активности у локалној заједници што подразумева додатне материјалне трошкове, повећан број радника и рад са спољним сарадницима. Установе препознају потребу за подршком адекватног стручног кадра за рад са децом са интелектуалним сметњама у развоју и поремећајем у понашању, затим, неопходна је и већа доступност услуге дечијег психијатра и континуирано доступна услуга психотерапије за децу и младе на смештају којима је то потребно. Као једно од могућих решења установе виде и у постојању специјализоване установе за децу и младе са поремећајима у понашању. Унапређењу стручног рада значајно би допринело организовање супервизије за ангажовано особље, што је прописано у чл. 20 Правилника о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите, при чему актуелно установе немају систематизована радна места супервизора нити финансијска средства за његово ангажовање.

Прилог 1

1. Број и структура запослених на услузи домског смештаја

1.1. Структура према статусу запослених

Анализом структуре према статусу запослених видимо да је значајан удео укупног броја радника ангажован по основу уговора на одређено време (16%). Највећи удео од 22% радника који су у радном односу заснованом на одређено време је код руководећег кадра (2 од укупно 9), али видимо да је значајан број радника у радном односу на одређено време ангажован на пословима техничких (6) али и стручних радника (5).

Број свих запослених и ангажованих радника на дан 31.12.2023. према статусу запослених						
Статус запосленог	Р а д н о м е с т о					
	Руководећи радници	Стручни радници	Стручни сарадници	Сарадници	Фин-админ	Технички радници
Радни однос заснован на неодређено време	7	23	22	19	12	27
Радни однос заснован на одређено време	2	5	2	4	2	6
Ангажовање на обављању привремених и повремених послова или другом типу уговора	0	0	0	0	1	0
Приправници и стажисти	0	0	0	0	0	0
Укупно	9	28	24	23	14	33

1.2. Руководећи кадар

Руководећи радници финансирани су искључиво са републичког нивоа, 22% руководећих радника су у радном односу заснованом на одређено време.

Васпитач	22	2	24	24	0	0	0	24
Виши физиотерапеут	0	0	0	0	0	0	0	0
Виши медицински техничар	0	0	0	0	0	0	0	0
Остало	0	0	0	0	0	0	0	0
Укупно Стручни сарадници	22	2	24	24	0	0	0	24

1.5. Сарадници

У својству сарадника ангажовано је 23 радника на радном месту неговатељица (21 у „Дечијем селу Др. Милорад Павловић“ у Сремској Каменици), искључиво финансирани са републичког нивоа, на одређено време ангажовано је 17%.

Број и структура запослених и ангажованих радника на дан 31.12.2023. према врсти радног места, ангажовања и извору финансирања								
Назив радног места	Врста ангажовања		Укупно Врста ангажовања	Извор финансирања				Укупно Извор финансирања
	На неодређено време	Остали уговори		Буџет РС	Буџет ЛС	Установа	РЗО	
Сарадници								
Неговатељица	19	4	23	23	0	0	0	23
Медицинска сестра/медицински техничар	0	0	0	0	0	0	0	0
Радни инструктор	0	0	0	0	0	0	0	0
Физиотерапеут	0	0	0	0	0	0	0	0
Зубни техничар	0	0	0	0	0	0	0	0
Остало	0	0	0	0	0	0	0	0
Укупно Сарадници	19	4	23	23	0	0	0	23

1.6. Финансијско рачуноводствени и административни радници

Финансијско рачуноводствени и административни радници искључиво су финансирани са републичког нивоа, највећи је удео на финансијско-рачуноводственим пословима (57%) и већина ангажовани на неодређено време.

Број и структура запослених и ангажованих радника на дан 31.12.2023. према врсти радног места, ангажовања и извору финансирања								
Назив радног места	Врста ангажовања		Укупно Врста ангажовања	Извор финансирања				Укупно Извор финансирања
	На неодређено време	Остали уговори		Буџет РС	Буџет ЛС	Установа	РЗО	
Финансијско-рачуноводствени и административни радници								
Финан.-рачуноводствени радник	7	1	8	8	0	0	0	8
Административни радник	2	0	2	2	0	0	0	2
Технички секретар	1	1	2	2	0	0	0	2
Економ	2	0	2	2	0	0	0	2
Остало	0	0	0	0	0	0	0	0
Укупно Финансијско-рачуноводствени и административни радници	12	2	14	14	0	0	0	14

1.7 Технички радници

Технички радници искључиво су финансирани са републичког нивоа, међу њима највише је радника на радном месту куvara, домара и чистачица. 18% ангажовани на одређено време.

Број и структура запослених и ангажованих радника на дан 31.12.2023. према врсти радног места, ангажовања и извору финансирања								
Назив радног места	Врста ангажовања		Укупно Врста ангажовања	Извор финансирања				Укупно Извор финансирања
	На неодређено време	Остали уговори		Буџет РС	Буџет ЛС	Установа	РЗО	
Технички радници								
Кувар	10	1	11	11	0	0	0	11
Радник на одржавању одеће	3	1	4	4	0	0	0	4
Фризер	0	0	0	0	0	0	0	0
Спремачица/чистачица	5	1	6	6	0	0	0	6
Кројач	1	0	1	1	0	0	0	1
Возач	1	1	2	2	0	0	0	2
Ложач	1	0	1	1	0	0	0	1
Портир / телефониста / чувар	1	0	1	1	0	0	0	1
Домар	4	2	6	6	0	0	0	6
Магационер	1	0	1	1	0	0	0	1
Остало	0	0	0	0	0	0	0	0
Укупно Технички радници	27	6	33	33	0	0	0	33